

Täysistunto

Tiistai 18.12.2018 klo 10.01—0.59

12.8. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Niikko, ja sen jälkeen jatkaa ministeri Niinistö.

Keskustelu

18.40 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset hallinto- ja turvallisuusjaoston jäsenille erinomaisesta yhteistyöstä tämän budjetin valmistelussa ja kiitos myös ministerille siitä, että asiat ovat menneet hyvin yhteisymmärryksessä kaikilta osin eteenpäin.

Puolustusministeriön hallinnonala. Hallinnonalalle esitetään noin 3 138 miljoonaa euroa, joka on noin 266 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2018. Menojen kasvu aiheutuu lähinnä Laivue 2020 -hankkeen rahoitusosuudesta ja hallitusohjelmaan perustuvasta materiaalihankintojen lisäämisestä 110 miljoonasta eurosta 130 miljoonaan euroon. Puolustusministeriön hallinnonalan talousarvioesitys noudattaa valtioneuvoston puolustusse-lonteon linjauksia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esitetyllä määrärahalla kye-tään suoriutumaan annetuista tehtävistä.

Sotilaallinen maanpuolustus. Momentille esitetään 1,94 miljardia euroa. Valiokunta pi-tää oikeansuuntaisena, että toimintamenoesitykseen sisältyy 50 miljoonan euron lisärahoi-tus turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämän valmiuden parantamiseen ja suori-tuskyvyn ylläpitämiseen. Momentille esitetään lisäksi lisämäärärahaa Puolustusvoimien henkilöstömenoihin yhteensä 5,8 miljoonaa euroa.

Uskottavan puolustuksen ylläpitämisen kannalta on suuri merkitys myös sillä, että esi-tetyillä määrärahoilla pystytään toteuttamaan suunniteltu toiminnan taso varusmieskoulu-tuksessa, jossa se on 35 maastovuorokautta, ja reservin kertausharjoitusmäärissä, jossa se on 18 000 koulutettavaa reserviläistä. Samoin oleellista on, että lentotuntien ja alusvuoro-kausien määrät säilyvät pääosin kuluvan vuoden tasolla. Valiokunta on kuitenkin huolis-saan tiedossa olevasta lentopolttoaineiden hinnan noususta. Hallituksen tulee tarvittaessa ottaa tarve huomioon lisätalousarvioesityksessä, jotta asetetut lentotuntitavoitteet toteutu-vat. Lisäksi valiokunta toteaa, että tarvetta on myös kertausharjoitusten lisäämiseen, mutta nykyinen henkilökunnan määrä ei sitä mahdollista.

Valiokunta on myös huolissaan Puolustusvoimien tilakustannusten voimakkaasta nou-susta ja pitää tärkeänä, että erilaisia vaihtoehtoja kustannusten pitkän aikavälin hillitsemi-seksi edelleen etsitään. Jatkotoimenpiteille antaa pohjaa helmikuussa 2019 valmistuva puolustushallinnon kiinteistöjen omistajuuden selvitys sekä valtiovarainministeriön ehdo-tukset muun muassa tyhjen tilojen irtisanomisten helpottamisesta ja asiakasnäkökulman

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

vahvistamisesta. Tilakustannusten nousua ei voida kompensoida vähentämällä muiden toimintojen menoja. Tämähän tuli esille myös sisäministeriön puolella useita kertoja.

Valiokunta nostaa esiin myös Puolustusvoimien tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen riittävyyden ja kiirehti rahoituksen lisäämistä asetettuun 2 prosentin osuuteen sotilaallisen maanpuolustuksen menoista.

Valiokunta pitää myös hyvänä, että talousarvioesityksessä puolustusministeriön tulostavoitteeksi on asetettu materiaali poliittisten linjausten toteuttaminen. Linjausten tulee näkyä Puolustusvoimien hankintatoimessa siten, että hankinnat tehdään aina kotimaasta, kun se on huoltovarmuus- ja suorituskykyperusteista perusteltua.

Momentin päätöksessä... — Täytyy vähän hypätä, puhemies, tässä loppuu aika kesken. Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa sopimussotilaiden palkkaamiseen.

Sitten mennään puolustusmateriaalihankintoihin. Sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista on suunniteltu käytettävän noin 1,2 miljardia euroa, eli 44 prosenttia, materiaaliin valmiuteen vuonna 2019. Mittavasta kunnossapitobudjetista huolimatta kaikilla puolustushaaroilla on haasteita erityisesti varaosien osalta. Valiokunta huomauttaa puolustusvaliokunnan tavoin, että materiaalia hankittaessa tulee aina huomioida elinkaari- ja varaosakustannukset. Etenkin tulevassa HX-hankinnassa elinkaarikustannukset on pystyttävä hallitsemaan ja toteuttamaan hävittäjäkaluston käyttö Ilmavoimille osoitetun budjetin puitteissa.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen. Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen.

Ja aivan lopuksi, vaikka aika on loppunut, sotilaallisesta kriisinhallinnasta sen verran, että sotilaalliseen kriisinhallintaan esitetään puolustusministeriön hallinnonalalle noin 58,5 miljoonaa euroa, joka on 157 000 euroa enemmän kuin vuonna 2018.

18.45 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Suomen uskottava puolustus perustuu puolustusselonteossa esitettyihin linjauksiin ja resursseihin. Selonteon toimeenpanolla Suomi on sopeuttanut puolustuksensa turvallisuusympäristön muutokseen mutta ennen kaikkea säilyttää puolustuskykynsä myös ensi vuosikymmenellä. Hallitusohjelmaa toteuttava puolustuselonteko otettiin hyvin huomioon jo viime vuoden talousarviossa, ja myös käsillä oleva tulevan vuoden talousarvioesitys täyttää nämä vaatimukset. Puolustusbudjetti nousee 1,29 prosenttiin bruttokansantuotteesta, Naton laskentatavalla 1,5 prosenttiin.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on mielestäni hyvin osuvalla tavalla nostettu esille budjetin myönteisiä puolia mutta myös keskeisiä kipupisteitä. Huolenaiheena ovat esimerkiksi henkilöstöresurssien riittävyys, tilakustannusten nousu, tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen riittävyys, huoltovarmuuden turvaaminen sekä materiaalin elinkaari- ja varaosakustannukset. Voin yhtyä näihin näkemyksiin. Ongelmiin on onnistuttu puuttumaan kuluvalle hallituskaudella, mutta kansallisen puolustuksen pitkäjänteisen ylläpitämisen kannalta on oleellista pitää huolta resursseista myös pidemmällä aikavälillä.

Puolustusjärjestelmää onkin kehitettävä suhteessa turvallisuusympäristöön. Liennytyksen merkkejä ei ole ilmassa, päinvastoin. Kuluvalle hallituskauden aikana Puolustusvoimista onkin tullut koulutusorganisaation ohella yhä enemmän myös valmiusorganisaatio. Maavoimien valmiusjoukkokoulutus ja -harjoittelu ovat parantaneet Maavoimien valmiutta nousujohteisesti jo muutaman vuoden ajan, ja kehitys jatkuu.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Arvoisa puhemies! Käsillä oleva talousarvioesitys on historiallinen. Puolustusbudjetti nousee ensimmäistä kertaa yli 3 miljardin euron. [Mikko Savola: Hyvä, hallitus!] Mukana summassa on Laivue 2020 -hankkeen ensimmäinen rahoitusosuus, 260 miljoonaa euroa.

Puolustusvoimien toiminnan painopisteenä tulee olemaan toimintaympäristön kehitykseen suhteutetun puolustuskyvyn ja -valmiuden ylläpito. Näin ollen esitykseen sisältyy 50 miljoonaa euroa turvallisuusympäristön edellyttämän valmiuden parantamiseen. Summa kohdentuu ensi sijassa koulutukseen sekä valmiuteen käytettävän materiaalin kunnossapitoon ja harjoitteluun. Materiaalihankintoihin myönnettäviä määrärahoja lisätään hallitusohjelman ja edustaja Kanervan johtaman parlamentaarisen selvitysryhmän mietinnön mukaisesti 20 miljoonalla eurolla kuluvaan vuoteen verrattuna. Ensi vuonna tämä materiaalistien suorituskykypuutteiden korjaamiseen tarkoitettu lisäys on siis 130 miljoonaa euroa lähtötasoon verrattuna.

Sotilastiedustelulain toimeenpano kasvattaa ensi vuoden budjettia 10 miljoonalla eurolla. Lisärahoitustarve aiheutuu uusien toimivaltuuksien lisäämisestä ja siihen liittyvästä henkilöstön lisätarpeesta, koulutuskustannuksista sekä laitteiden ja järjestelmien hankinnoista ja niiden ylläpidosta.

Laivue 2020 -hanke mukaan lukien puolustusmateriaalihankintojen osuus sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista nousee lähes 29 prosenttiin. Kun mukaan luetaan toimintamenorahoituksella tapahtuva joukkojen varustaminen ja materiaalin kunnossapito, on osuus noin 44 prosenttia sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista. Tämä on eurooppalaisittain poikkeuksellisen korkea luku. Kuten valiokunta toteaa, kaikilla puolustushaaroilla riittää kuitenkin edelleen haasteita erityisesti varaosien osalta.

Puolustusvoimauudistuksessa henkilöstön määrä pudotettiin minimitasolle. Nykytaso ei riitä ylläpitämään tasapainoista koulutusta ja valmiutta. Näin ollen esitykseen sisältyy kuutisen miljoonaa euroa, jota käytetään Puolustusvoimien henkilöstömäärän lisäämiseen noin sadalla henkilötyövuodella. Tämä lisäys kohdennetaan toimintavalmiuden ylläpitoon, asevelvollisten koulutukseen ja uusien suorituskykyjen kehittämiseen. Lisäksi sotilastiedusteluun osoitetusta lisämäärärahasta osa käytetään uusiin toimivaltuuksiin liittyviin henkilöstöresursseihin. Sadan henkilötyövuoden lisäys on hyvä alku, mutta sillä ei ratkaista Puolustusvoimien henkilöstöpulaa. Esitykseen sisältyy myös 2 miljoonan euron lisäys, jolla paikataan varusmieskoulutuksen kouluttajavajetta palkkaamalla määräaikaista sopimussotilaita erityisesti nuorisotyöttömyysalueilla.

Kuten valiokunta toteaa, Puolustusvoimien kiinteistömenot ovat kasvussa. Vuokrajärjestelmän keskeinen ongelma on vuokrien pitkän aikavälin kasvu, joka aiheutuu esimerkiksi peruskorjausten yhteydessä. Vuokrajärjestelmään tehtäviä muutoksia ollaan parhailaan selvittämässä, minkä jälkeen on olemassa perusteet jatkotoimenpiteille.

Arvoisa puhemies! Kuten edellä todetut määrärahalisäykset huomioon ottaen voidaan todeta, vuoden 2019 puolustusbudjetti antaa kohtuullisen hyvän taloudellisen perustan puolustuskyvyn ylläpidolle ja kehittämiselle. Kun Puolustusvoimien toimintaedellytyksiä on parannettu taloudellisten voimavarojen ohella monin muinkin tavoin, muun muassa lukuisilla lakihankkeilla, voin tyytyväisenä todeta, että hallituskauden puolustuksen tilinpäätös on vahvasti positiivinen.

Kansallinen puolustus on tehnyt vahvan paluun kansainvälistä yhteistyötä unohtamatta. Kiitos rakentavasta yhteistyöstä hallinto- ja turvallisuusjaoston herra puheenjohtajalle ja jaoston jäsenille.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

18.51 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräs sellainen vähän herkkä kysymys, vaikeasti mitattavissa numeroilla, jolla kuitenkin haluan ministerin hieman spekuleraavan, on se, että kun me teemme lisääntyvässä mitassa kansainvälistä sotilasyhteistyötä erityyppisen harjoitustoiminnan merkeissä, niin se on ilman muuta lisäarvo, joka ei ole mahdollista saavuttaa kansallisen toiminnan puitteissa. Miten ministeri arvottaa tämän kansainvälisen yhteistyön? Se luonnollisesti vie jonkun verran resursseja taloudellisesti, mutta näkeekö ministeri sen myös kustannustehokkaana mallina parantaa meidän omia kansallisia sotilaallisia suorituskykyjämme?

18.52 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunta korosti omassa budjettilausunnossaan sitä, että henkilöstön merkitys Puolustusvoimien ja koko maanpuolustuksen kannalta on hyvin keskeinen elementti. Myös hallituksen puolelta tähän tilanteeseen on vastattu lisäämällä nyt virkoja 100 sotilaalla. Suunta on oikea, mutta niin kuin ministeri sanoi, ei kuitenkaan vielä riittävä.

Tässä on ollut nähtävissä myös viime viikkoina Puolustusvoimien henkilöstöjärjestöjen välillä vastakkainasettelua. Upseeriliiton kannanotot ovat mielestäni näyttäneet siltä, että nyt henkilöstön välille syntyy jo juopa siitä, millä tavalla näitä resursseja henkilöstön kesken jaetaan. Henkilöstöä ei kuitenkaan saa asettaa vastakkain.

Kysyn ministeriltä, miten ministeri näkee: tulisiko jatkaa ensi kaudella puolustusselontekoa ja myös parlamentaarista seurantaa puolustusselontekotyölle, jotta saisimme nyt keskeisen polun henkilöstömäärän nostamiseksi Puolustusvoimissa eduskunnan edellyttämien tehtävien tasolle?

18.53 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään uutisoitiin hävittäjähankinnoista, ja nousi jo lukumääriä tuolla uutisissa. Itse pitäisin kovin tärkeänä nyt, että ei missään nimessä tässä vaiheessa alettaisi keskustella hävittäjistä, sen enempää lukumääristä kuin rahoistakaan, vaan säilytettäisiin tämä hyvä parlamentaarinen yhteistyö hankinnan yksimielisyydestä ja jätetään seuraavalle hallituskaudelle sitten ne päätökset, mitkä sinne hallituskaudelle kuuluvat ja on sovittu. Pyytäisinkin, mitä mieltä ministeri on tästä asiasta. Toivon, että se ei ole tämän illan keskustelunaihe, ainakaan ykkösrootelissa.

Yleinen asevelvollisuus on suomalaisen puolustuksen perusta. Tuossa kuultiin ministerin kanta talousarvioesitykseen, ja oli miellyttävää kuulla, että ministeri piti budjetin lukuja sillä lailla myönteisinä, että niillä on hyvä lähteä tulevaan vuoteen ja tulevaan vuosikymmenen viemään Puolustusvoimia eteenpäin.

18.54 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin minä haluan antaa kiitosta lisäyksistä sopimussotilaiden palkkaamiseen ja maanpuolustusjärjestöjen tukemiseen. Hyvä asia on myös se, että valtiovarainvaliokunta on ottanut esiin huolen lentopolttoaineiden hinnannoususta ja sen mahdollisista vaikutuksista lentotuntitaivoitteisiin. Lentäjien riittävä kouluttaminen ja lentotuntien turvaaminen ovat keskeinen osa suorituskyvyn säilymistä.

Täällä on nostettu puheenvuoroissa jo esiin huoli henkilöstön jaksamisesta, ja tämä on aihe, joka on puhuttanut jo vuosia ja syystä. Henkilöstö on uupumuksen rajamailla ja osin jo valitettavasti uupunut. Henkilöstöä on aivan liian vähän jatkuvasti lisääntyneisiin työ-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

tehtäviin nähden, ja kuten ministeri jo itse sanoi, ensi vuodelle esitettävät 100 lisävirkaa eivät riitä, sillä tarvehan olisi useita satoja lisävirkoja.

Kysyisinkin ministeriltä, miten tästä tullaan selviytymään? Loppuun palaneella henkilöstöllä ei pitkälle pötkitä.

18.55 Kari Kulmala sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että puolustuskyvyn ylläpidossa tulee korostua toimintaympäristön muutokset, kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittäminen, käytöstä poistuvien suorituskyvyn korvaaminen sekä tiedustelun, kyberpuolustuksen ja kaukovaikuttamisen kehittäminen. Siinä on itsenäiselle maalle työtä, mutta korostan, että se on myös itsenäisen maan tehtävä.

Vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä on maassamme erittäin suuri merkitys ja vankka kansalaisten tuki. MPK koulutti viime vuonnakin yli 34 000 reserviläistä. Yhä tärkeämpää on myös yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen ja kansalaisten valmiuksia lisäävä koulutus, johon siihenkin osallistui viime vuonna noin 18 000 kansalaista. Pidän hyvänä, että myös naiset ovat löytäneet nämä kurssit omakseen. Maanpuolustustyössä tarvitaan meistä jokaista.

Pidän hyvänä, että ensi vuodellekin esitetään sopimussotilaiden palkkaamiseen 2,2 miljoonaa euroa. Se vähentää olemassa olevaa koulutustarvetta.

18.56 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellisten hallitusten aikana varuskuntia lakkautettiin urakalla. Tuntuu siltä, että Puolustusvoimia ajettiin alas täydellä teholla. Kiitos kuitenkin nykyisen puolustusministerin, tämä kehityssuunta on nyt pysäytetty. On tärkeää, että Puolustusvoimien ja soveltuvin osin muidenkin turvallisuusviranomaisten kannalta tärkeistä harjoittelu- ja toiminta-alueista pidetään kiinni. Puolustusministeri on itsekkin ottanut esille, että tulevaisuudessa voisi tulla kyseeseen uuden varuskunnan perustaminen tai olemassa olevan varuskunnan merkittävä laajentaminen. Kysyisinkin ministeriltä: onko teillä mitään ajatusta tai kartoitusta siitä, mihin uusi varuskunta voisi maantieteellisesti sijoittua tai mitä varuskuntaa voitaisiin mahdollisesti laajentaa?

18.57 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus jättää kyllä hyvän perinnön maanpuolustuksen osalta seuraavalle hallitukselle. Kovin olivat erilaiset tunnelmat, kun tämä hallitus lähti töihin. Kiitos siitä ministerille, te olette määrätietoisesti vienyt eri hankkeita eteenpäin. Satsauksia puolustukseen on tehty valmiuden osalta, kansallisesta puolustuksesta on huolehdittu, sitä on kehitetty, kansainväliseen toimintaan on panostettu, suorituskyky- ja materiaalihankintaa on tehty hyvissä määrin, tiedusteluun on panostettu, kyberosaamista on kasvatettu. Puolustukseen on kaiken kaikkiaan satsattu, pidetty kiinni niistä peruskulmakivistä, vahvasta reservistä, yleisestä asevelvollisuudesta.

Peruseriaate on kuitenkin ollut tämä yksi kolmasosa jokaiseen, niin toimintaan, materiaaliin kuin henkilöstöön. Kuvasitte, ministeri, puheenvuorossanne, että materiaali tulee haukkaamaan ja haukkaa nyt jo suurimman osan tästä, mutta henkilöstön asemaa on nyt nostettu hyvin vahvasti esiin jo aiemmin tässä keskustelussa. Oikeastaan kysyisinkin, kuinka pääsemme niihin tavoitteisiin teidän mielestänne. Mikä on teidän analyysinne siitä, miten voimme kehittää meidän puolustustamme tasapuolisesti näiden kolmen perusasian kohdalta?

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

18.58 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos ensin kysyn sen saman kysymyksen kuin tuossa poliisien kohdalla liittyen näihin turvallisuuskiinteistöihin, joista on huolta kannettu niin poliisin, Rajan kuin Puolustusvoimienkin osalta. Meillä oli kuultavana Senaatti-kiinteistöt ja silloin oli esillä, että tällainen turvallisuuskiinteistöajattelu olisi lähtenyt eteenpäin. Ja nyt sitten kysymys puolustusministerille: miten se etenee, ja ollaanko tähän pääsemässä? Tiedän, että joillakin on myöskin ajattelua siitä, että Puolustusvoimat järjestäisi kaiken kiinteistöhallintansa tulevaisuudessa itse.

Toiseksi sitten nämä kertausharjoitukset ja kouluttajamäärät, joissa toivon, että ei olla pelkästään sopimussotilaiden tai väliaikaisten ratkaisujen varassa, vaan oikeasti palkkattaisiin vakituista henkilöstöä, koska sillä saadaan myöskin jatkuvuutta tähän. Ja siitä syystä myöskin ajattelen, että mieluummin luotan niihin ihmisiin, jotka meillä on vakituisesti palkattuina, kuin siihen, että meillä Suomessa puolustus on pelkästään väliaikaista tai harrastusluonteista.

19.00 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi näistä kansainvälisistä sotaharjoituksista. Jokainen, joka on seurannut aikaansa, on voinut huomata, että niiden volyymi on kasvanut ja harjoitusten luonne on muuttunut. Suomekin on mukana entistä tiiviimmin semmoisissa harjoituksissa, joissa harjoitellaan Naton 5. artiklaa varten ja erilaisilla sanapeleillä yritetään jopa harjoitusten johtovastuuta ja niiden luonnetta hämärtää. Kyllä minä vedän sen johtopäätöksen, että tällä tapaa on tavoitteena muuttaa Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista peruslinjaa, varsinkin kun muistaa, että Suomeen oltiin tuomassa jo häivehävittäjiä ja P52-pommikoneita. Ja joku tuli väliin, joku tuli väliin, arvoisa ministeri.

Mutta sitten tästä HX-hankkeesta. Onhan se kumma, jos Suomen historian suurinta hankintaa ei saisi kriittisesti arvioida. Kyse on kuitenkin meidän kaikkien velkarahoista ja veroeuroista ja valtavasta taloudellisesta sidoksesta tilanteessa, jossa EU on talouskriisin kynnyksellä ja Suomen talous taantuu.

19.01 **Eero Reijonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On helppo yhtyä ministerin näkemykseen, että tällä vaalikaudella on ollut yhteinen tahtotila kansallisen puolustuksen kehittämiseksi, ja se kyllä näkyy tuloksissa, ja on saatu paljon hyvää aikaiseksi. Itse näen kuitenkin tilanteen niin, että meidän pitää jatkaa tällä samalla linjalla, ja niin kuin edustaja Pakkanen nosti, nyt kun meillä on yhteinen eduskunnan linjaus, että me etenemme isoissakin hankinnoissa eteenpäin, niitä pitää viedä vahvasti eteenpäin.

Nostan muutaman kysymyksen esille:

Valiokuntakuulemisessa niin valiokunnassa kuin jaostossa nousi esille eräitä huoltovarmuustekijöitä A-tarvikkeitten osalta. Tämä tilanne koettiin aika huolestuttavana tällä hetkellä. Kuinka ministeri tähän vastaa, mikä on tilanne?

Sitten tämä maanpuolustustahto, joka tuossa maanpuolustustiedotuksen kyselyssä nousi esille, on edelleen eurooppalaisittain korkea, mutta olisiko tässä vielä avoimuuden suhteen jotakin tehtävissä, että se pysyisi myös korkealla tasolla?

19.02 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että täällä ollaan huomioitu, ainakin osassa puheenvuoroja, että ministerin selkänaja on ollut siinä, että meillä on parlamentaarinen yhteistyö, joka antaa sen selkänajan, että näihin ministerin avauksiin ollaan voitu sitten yhdessä eduskunnassa yhtyä.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Olisin kuitenkin kysynyt siitä, kun me tämän maanpuolustushalukkuutta käsittelevän raportin saimme — vaikkei tämä nyt juuri talousarvioon liitykään, tämä kuitenkin koskee uusien voimavarojen levittäytymistä sille alueelle — että kuinka ministeri näkee, että me voimme käsitellä siviilipalveluksen tai aseettoman palveluksen suorittaneiden ja aseista kieltäytyneiden osalta sitä, että me saisimme nämä kaikki henkilöt meidän maanpuolustusjärjestelmän piiriin niin, että me voisimme jokaisen osaamisaluetta hyödyntää, sillä kriisi on muitakin kuin aseellisia, joihinkin maanpuolustustahdolla olevat ihmiset voisivat osallistua. Muistan ministerin tämänkaltaisia linjauksia ottaneen, että meillä olisi erilaisia mahdollisuuksia maanpuolustustahdon lisäämiseksi ja että se mahdollistettaisiin useammalle.

19.04 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelua käydään tästä puolustusbudjetista nyt, ja on hienoa kuulla, että laajasti eri puolueista kuitenkin tulee kannatusta näille linjauksille, mitä on nyt tehty hallituksessa ja valiokuntakäsittelyn myötä. Erittäin hienoa on se, että henkilöstömäärään nyt lisätään nämä 100 virkaa. Se on erittäin tarpeellista. Tietysti sekään ei ole vielä riittävästi, mutta hyvä huomata on tietysti sekin, että kun kriisinhallintajoukkoihin ei meillä ole riittävästi hakijoita, niin juuri tämä henkilöstövaje näkyy siinä, että kun hakeudutaan sinne palvelukseen, sitten se on pois varusmiespalveluksesta ja siellä olevasta henkilöstöstä. Tämä on sellainen yhtälö, jota meidän pitää lähteä sitten heti ensi vuonna seuraavaksi ratkaisemaan.

Varusmiespalveluksen kehittämisestä muutenkin — tähän liittyy myös maanpuolustustahdon kehittämiseen — on hyvä huomata esimerkiksi se, että Upseeriliitto otti kantaa juuri siihen, että varusmiespalvelusta on syytä kehittää myös niin, että naiset otetaan palveluksessa [Puhemies koputtaa] paremmin huomioon, ja varusmiespalvelusta voidaan jo tänä päivänä kehittää heitä huomioimaan paremmin.

19.05 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen puolustuksen kulmakiviä ovat yleinen asevelvollisuus, riittävät puolustuksen resurssit henkilöstöineen ja vahva maanpuolustustahto. MTS:n tuoreen tutkimuksen mukaan maanpuolustustahto on kuitenkin Suomessa laskenut alimmilleen 30 vuoteen. Tämä yhdistettynä muihin turvallisuusympäristömme uhkiin, kuten lisääntyneeseen hybridihaikuttamiseen, on huolestuttavaa. Erityisesti nuorten maanpuolustustahdon vahvistaminen on otettava keskeiseksi tavoitteeksi.

Sen lisäksi, että kodeilla ja kouluilla on tärkeä tehtävä varmistaa, että nuorilla on tarpeeksi tietoa siitä, miksi itsenäistä Suomea on puolustettu ja miksi sitä kannattaa yhä puolustaa, tarvitaan laajat mahdollisuudet osallistua maanpuolustuksen ja kokonaisturvallisuuden eri tehtäviin myös vapaaehtoisesti, ja tästä syystä on erittäin tervetullutta, [Puhemies koputtaa] että valtiovarainvaliokunta on korostanut vapaaehtoisen maanpuolustuksen roolia maanpuolustustahdon ylläpitäjänä ja lisännyt momentille 100 000 euroa.

19.06 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puolustusbudjettia käsitellään, ja iso kiitos puolustusministerille siitä, että täällä on koko hallituskauden ajan viety merkittävästi uudistuksia eteenpäin ja otettu henkilöstö laajasti mukaan näihin hankkeisiin. Tämä on hirveän tärkeä asia. Puolustuskyvyn ylläpidon ja kehittämisen keskeisimmät painopisteet ovat kaikkien puolustushaarojen ja välittömän valmiuden joukkojen ja valmiusjoukkojen kehittäminen, elikkä kun henkilöstö on sillä tavalla mukana, niin näitä kaikkia puolustushaaroja voidaan viedä vahvasti eteenpäin yhdessä.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Tässä on puhuttu paljon henkilöstön tarpeesta, sopimussotilaita lisätään, tulee sata virkaa, sata vakinaista sotilasta pystytään palkkaamaan.

Mutta kun mietitään sitä tilannetta, millä tavalla me saamme myöskin motivoitua entistä paremmin sen asevelvollisen suorittamaan sitä omaa asevelvollisuuttaan, niin se lähi-kontaktissa oleva kouluttaja on ensiarvoisen tärkeä myöskin jatkoon kannalta maanpuolustustahdon ylläpitämisessä ja sen verkoston rakentumisessa asevelvollisuuden jälkeen. Kysynkin ministeriltä: millä tavalla me voimme oikeasti nyt sitten myöskin vakituisen viran kautta lisätä sitä lähikouluttajien määrää pitkällä aikavälillä?

19.07 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rauta ei auta, jos tahto puuttuu — onko näin, ministeri Niinistö?

Ympäristömme on arvaamattomampi, vaikeammin ennustettava, sotatilaa ei edes välttämättä aina julisteta, ja jos jotain tapahtuu, niin oma osallisuus kiistetään. Fakta on, että konfliktit tapahtuvat alueilla, joilla on sisäisiä, perustavaa laatua olevia ristiriitoja. Näin on ainakin jaostossa sanonut esimerkiksi Pekka Visuri. Kun maa on yhtenäinen, koetaan, että on yhteiset arvot, on luottamus viranomaisiin, on usko siihen, että tätä maata kannattaa puolustaa, ja silloin on sitä tahtoa. Kysymykseni ministerille kuuluu: miten te näette, onko meillä tahtoa, rauta ei pelkästään auta?

19.08 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitokset ministerille koko tästä budjetin valmistelusta, koska hallinto- ja turvallisuusjaoston kuulemisessa varsin vähän tuli toiveita muuttaa hallituksen esitystä. Ainoastaan tämä sopimussotilaiden lisäpalkkaaminen, 200 000 euroa, ja maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen, 100 000 euroa, olivat niitä, joita lähdettiin korottamaan.

Valiokunnan jaostossa kiinnitettiin huomiota samaan asiaan, kuin mihin edustaja Pelkonen täällä kiinnitti huomiota, eli mahdolliseen polttoaineiden hinnan nousuun lentokaluston osalta. Toivottavaa on, että seuraava hallitus tarvittaessa ottaa tämän huomioon siten lisätalousarvioesityksessään, niin että riittävä lentotuntitavoite tulee toteutumaan.

Toinen keskeinen asia oli Puolustusvoimien tilakustannukset, niiden nousu. Tulevaisuudessa olisikin tärkeää ja toivottavaa, että helmikuussa valmistuva selvitys antaisi mahdollisuuden siihen, että puolustushallinnolla olisi mahdollisuus luopua tietyistä kiinteistöistä, [Puhemies koputtaa] mitkä katsotaan heille tarpeettomiksi.

19.10 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota siihen, että varusmiespalvelukseen kutsuttiin noin 35 000 ikäluokan miestä, joista noin pyöreästi 25 000 osallistui varusmiespalvelukseen, ja siitä luvusta noin 5 000 keskeytti varusmiespalveluksen. Kyllähän tilastot osoittavat myös sen, että siviilipalvelukseen osallistuu vain noin 2 500 henkilöä ja aseettomaan palvelukseen noin 100 henkilöä, eli täällä on hirveän suuri joukko nuoria miehiä, jotka eivät oikeastaan halua osallistua yhteiseen maanpuolustukseen tai siviilipalvelukseen.

Me puhuimme tämän vaalikauden alussa varsinkin siitä, että näissä kutsunnoissa jollakin tavalla seulottaisiin kaikki nuoret — puhuttiin jopa tytöistä ja naisista myös siinä — että tehtäisiin tällainen kutsuntatilaisuus, missä katsottaisiin, mihin suuntaan se elämä lähtee menemään. Tavallaan olisin ministeriltä kysynyt, onko tämä asia millään tavalla edennyt tämän vaalikauden aikana. Meillä on hirveän iso joukko nuoria miehiä, jotka vain

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

katoavat jonnekin. Eihän tämä voi olla hyväksyttävää, että näin suuri joukko ei oikeastaan halua suorittaa edes aseetonta tai siviilipalvelusta, saati sitten varusmiespalvelusta.

19.11 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin puolestani kiitän ministeriä ja valiokunnan jaoston puheenjohtajaa siitä vahvasta työstä, jota he ovat tehneet eduskunnan laajalla tuella vaalikauden ajan.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota samaan asiaan kuin kahtena edellisenäkin vuonna: kyberpuolustuksen resursseihin. Puolustusvaliokunta on budjettilausunnossa tyytyväinen siihen, että varusmies- ja reserviläiskoulutuksen sekä valmiustehtävien lisäksi Puolustusvoimat osoittaa kyberpuolustuksen tehtäviin sisäisin toimenpitein yli 200 henkilöä.

Olen valiokunnan linjalla, ja tämä kohdennus on erittäin tarpeellinen kyberpuolustuksen kehittämiseksi, mutta samaa mieltä olen siitäkin, että näin merkittävä henkilöresurssien uudelleen kohdistaminen voi synnyttää haasteita laajentuvasta tehtäväkentästä suoriutumiseksi. Tiedustelen ministeriltä, kuten täällä monessa muussakin puheenvuorossa on esille tullut: miten ministeri näkee Puolustusvoimien henkilöstöön kohdistuvan kasvavan paineen ja resurssitarpeen?

19.12 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallitukselle, kiitos ministeri Niinistölle ja kiitos valtiovarainvaliokunnalle siitä, että maanpuolustuksen tarpeet on otettu vakavasti ja resursseja on saatu lisättyä. Erityisesti haluaisin kiittää ministeri Niinistöä hänen määrätietoisesta otteestaan, jolla Puolustusvoimien toimintaa on ohjattu uuteen suuntaan ja vastaamaan paremmin turvallisuusympäristön muutosta.

Haluaisin käyttää tätä tilaisuutta hyväkseni kysymällä puolustusmenojen kirjaamiskäytännöstä suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tällä Suomen käyttämällä menettelyllähän puolustusmenojen osuus on 1,28 prosenttia bkt:stä, kun taas länsimainen käytäntö tai Nato-käytäntö, joka huomioisi kriisinhallintajoukkojen menot, henkilöstön eläkkeet ja Rajavartiolaitoksen menot, osoittaisi 1,6:ta prosenttia, ehkä vähän päälle. Olisiko parempi käyttää tätä kansainvälistä menettelyä, jolloin menomme olisivat paremmin vertailukelpoisia suhteessa muuhun maailmaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, nähdäkseni tässä debatussa eivät ole vielä käyttäneet ensimmäistäkään puheenvuoroa seuraavat edustajat, jotka ovat kuitenkin nyttemmin sitä pyytäneet: edustajat Mäkelä, Hongisto, Hakkarainen. Minun kirjanpitoni mukaan edustaja Pirttilahden puheenvuoropyyntö myös merkitään tänne ylös ja edustaja Mikkosen. Näillä mennään.

19.13 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys Senaatti-kiinteistöistä pulpahtaa pintaan aina puhuttaessa näistä tilakuluista valtionhallinnossa, ja se on mielestäni hieman hämmentävä kysymys siinä mielessä, että perustaltaanhan Senaatti on valtion omistama yhtiö, jonka ei ole tarkoitus tuottaa voittoa. Nyt kuitenkin väitetään, että se perii korkeita vuokria. Kovia kenties periikin, mutta jos ne ovat liian kovia, niin mihiin se ne rahat nyt sitten varsinaisesti laittaa?

Haluaisinkin populismin ja syyttelyn sijaan kuulla, mistä tässä todella on kyse. Onko nyt todellakin niin, että Senaatti on tehoton kunnossapitotoimissa eikä osaa kilpailuttaa urakoi- ta verrattuna johonkin toiseen toimijaan, aivan objektiivisesti, vai onko yksinkertaisesti

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

niin, että niiden seinien ylläpito nyt vaan on niin kallista ja perusongelma ei olekaan Senaatissa vaan näissä todellisissa kuluissa?

19.14 Reijo Hongisto sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mihin edustaja Mäkelä lopetti Senaatti-kiinteistöistä. Nimittäin kiinteistömenoihin menee noin 10 prosenttia puolustusbudjetista, ja tämä on kyllä kerta kaikkiaan järkyttävän suuri summa. [Mikko Savola: Ja uhkaa nousta!] — Niin, kuten edustaja Savola tuossa sanoi, vielä uhkaa nousta. — Tämä on samanlaista menoa myöskin tuolla sisäministeriön hallinnonalalla elikkä poliisipuolella.

Julkisuudessa on käyty keskustelua siitä, että Senaatti-kiinteistöt saatettaisiin jopa pilkkoa. Ja kun ministeri on tuossa paikalla, niin kysynkin ministeriltä: Voisitteko hieman avata asiaa? Onko hallituksen piirissä käyty keskustelua Senaatti-kiinteistöjen palastelemisesta taikka uudelleenjärjestelmisestä esimerkiksi puolustusministerin ja sisäministerin kesken? Ja jos on käyty keskustelua, niin mihinkä tulokseen on tultu?

19.15 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erikoisjoukoista tiedustelin, ovatko erikoisjoukkojen resurssit hyvällä tasolla edelleenkin ja myös sitten siinä määrin, että siellä on myös toimintamahdollisuudet ja myös mahdollisuudet kehittää. Erikoisjoukkoihin luen myös Kyberturvallisuuskeskuksen toiminnan ja siihen liittyvät puolustushaaran osiot.

Maanpuolustustahdosta: On hieno asia, että valtiovarainvaliokunta lisäsi sinne 100 000 euroa, että voidaan sillä toiminnalla taas edesauttaa maanpuolustustoimintaa. On vielä merkittävä asia sekin, että kun tulee muutoksia, niin ainakin itse toivon, että maanpuolustuskurssin toiminta jatkuisi myös edelleen hyvällä tasolla ja loisi myös maanpuolustushenkeä.

Ja päätän oikeastaan puheenvuoron Hongiston ja Savolan ja kumppaneitten kysymykseen, että saadaanko tähän kiinteistökysymykseen millään tavalla rotia, varsinkin Senaatti-kiinteistöjen osalta. Voisiko tästä keskustella koko valtioneuvoston osalta yhdessä?

19.16 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asepalveluksen kehittäminen on yksi painopistealueista, mitä Puolustusvoimissa tehdään, ja se on oikein hyvä. Olen ymmärtänyt, että siellä on aika hyvin saatu jo uudenlaisia koulutusmenetelmiä käyttöön ja niitä testataan, ja on tärkeää, että ne leviävät kaikkialle. Myös on huolehdittava siitä, että tilat ovat asialliset ja on myös varusteet ja myös naisille sopivat varusteet ovat hyvät. On tärkeätä, että kehitämme asepalvelusta niin, että pystymme hyödyntämään mahdollisimman hyvin varusmiesten omaa osaamista.

Ja todella, minkä edustaja Jarva nosti myös esille, naisten osallisuuden vahvistaminen, ja siinä se, että kutsunnat suoritettaisiin koko ikäluokalle, olisi tärkeä edistysaskel. Samalla me tiedämme myös, että kutsunnat on se kohta, missä pystymme ikäluokan vielä kerran tavoittamaan. Nyt vain miehet, mutta olisi hyvä, jos se jatkossa koskisi koko ikäluokkaa. Ja siinä pitäisi entistä enemmän miettiä yhteistyötä [Puhemies koputtaa] yhteiskunnan muiden toimijoiden kanssa, että tarvittaessa pystymme antamaan nuorille apua ja tukea.

19.18 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näistä määrärahoista olen kyllä pidemmällä tähtäimellä huolissani, vaikka ensi vuodeksi ne nousevatkin sen 266 miljoonaa. Tämä niin sanottu JTS-miljardi, millä julkista taloutta tasapainote-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

taan, uhkaa kyllä vahvasti myös puolustushallintoa. Ja oikeastaan ministeriltä kysyisinkin, kuinka nämä vaikutukset on otettu huomioon nimenomaan peilaten nyt siihen, että materiaalihankintoihin on pystytty lisäämään ja valmiuden kohottamiseen on pystytty lisäämään määrärahoja ja nyt, jos nämä toteutuvat sillä periaatteella, millä on ennustettu, vuosikymmenen lopussa nämä määrärahat olisi syöty. Vielä kun tähän lisätään se, että meillä materiaaliin tullaan satsaamaan joka tapauksessa hävittäjähankinnan myötä, nämä tarvitaan. Niihin pitää satsata, Maavoimat tarvitsee kehittämistä. Ja pienempänä mutta hyvin tärkeänä asiana vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen, MPK:n määrärahat. Tässä on iso kokonaisuus, jossa moni osa tarvitsee määrärahoja. Tulevatko meillä rahat riittämään?

19.19 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun vuolaasti erityisesti hallituspuolueiden puolelta tulee kiitosta ministerille, niin varmasti monista asioista sopii täältä oppositiostakin kiittää. Mutta se, mihin tuossa välihuudon heitin, liittyy siihen, että kyllä kiitos isolta osalta kuuluu edustaja Kanervan johtamalle parlamentaariselle työlle, joka tehtiin viime kauden lopulla, jolloin havahduttiin siihen, että Suomen maanpuolustuksen resurssit eivät vastaa sitä, joka ympäristön puolelta ulkoisesti Eurooppaan ja sitä kautta varmasti myös Suomeen paineena, sotilaallisenakin paineena tai ainakin sen uhkana kasvoi. Ja ne resurssit, jotka parlamentaarisesti jaettiin, ovat nyt olleet meidän yhteisessä käytössä, myös ministerin käytössä.

Haluankin korostaa parlamentaarisen työn merkitystä. Myös tiedustelulakien käsittely osoitti sen, kuinka paljon me saamme yhdessä, kun me yhdessä neuvottelemme. Emme pelkästään valiokuntahuoneissa, vaan eduskunnan käytävillä, kuppilan pöydässä, ja käymme keskustelua siitä, millä tavalla oman hienon tasavaltamme suvereniteetti varmistetaan kaikissa sääolosuhteissa.

19.20 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asevelvollisuusjärjestelmä on tarpeen uudistaa, jotta myös nuoret ikäluokat kokevat maanpuolustustahdon korkeammaksi. Varusmiespalveluksen velvoittavuudesta ei tule luopua, mutta järjestelmää on kehitettävä tasa-arvoisempaan suuntaan. Lisäksi seuraavan hallituksen on selvitettävä kansalaispalveluksen mahdollisuudet ja toteuttamisen edellytykset. Kansalaispalvelus nimittäin toisi maanpuolustukseen osallistumisen niidenkin ulottuville, jotka eivät asevelvollisuutta suorita. Mahdollinen kansalaispalvelus ei korvaisi yleistä asevelvollisuutta vaan täydentäisi sitä.

Kysyn ministeriltä asevelvollisuuden kehittämisestä: miten suhtaudutte koko ikäluokkaa, siis myös naisia, koskeviin kutsuntoihin ja niiden rahoittamiseen?

19.21 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tullut ilmi, että maanpuolustustahto on korkealla mutta se on laskenut. Meillä on kunniakas menneisyys muun muassa talvisodasta. Silloin sinne menivät valkoiset, punaiset, tataarit, juutalaiset, ruotsalaiset ja niin edelleen. Eivät tienneet, millä kyydillä pois tullaan. Reppu lyötiin selkään ja lähdettiin. Eikä Tiltun juttuja uskottu, ne pistettiin ö-mappiin — ja desantit laitettiin muuten saunan taakse. [Naurua]

Nyt on tilanne semmoinen, että 2015 tänne tuli maahantulijoita. Varusmiehet laitettiin kantamaan heidän kassejaan, kun he tulivat tänne. Onko tällainen toiminta omiaan nostamaan maanpuolustustahtoa? Onko siitä tehty minkäänlaista tutkimusta? Minä luulisin, että siinä on yksi ongelma.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa ministeri, teillä on 3 minuuttia tuosta puhujapöytästä.

19.22 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Paljon kysymyksiä. Yritän parhaani mukaan vastata, mutta ensinnäkin haluan kiittää tuesta.

Edustaja Kanerva aloitti kysymyksellä, miten arvotan kansainvälisen yhteistyön, onko se kustannustehokas tapa kehittää kansallista puolustusta. On se silloin, kun tätä harjoitustoimintaa tapahtuu kotimaassa. Silloin se on erityisen kustannustehokasta ja lisää myös meidän yhteistoimintakykyämme.

Edustaja Kari kysyi puolustuselonteosta. On syytä tämä parlamentaarinen kate edelleenkin kansallista puolustusta kehitettäessä ylläpitää, ja selonteko on hallitusohjelman ohella tärkein väline viedä puolustuspolitiikkaa eteenpäin. Joten toivon, että seuraavallakin vaalikaudella tehdään puolustuselonteko.

Edustaja Pakkasen kanssa olen samaa mieltä, että on turha tässä vaiheessa spekuloida HX-hankkeella ja etenkin koneiden määrällä, puhumattakaan valittavasta konetyypistä. Se voi vaarantaa koko prosessin — voimme vain katsoa, mitä Kanadassa tapahtui. Mutta sen voin kyllä sanoa, että lukumäärä, 64 konetta, on linjattu puolustuselonteossa ja päätetty talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa, ja näen asian niin, että siitä lukumäärästä emme voi tinkiä.

Edustaja Ronkainen kysyi varuskunnista. Puolustusvoimien tulee ilman muuta näkyä koko Suomessa, ja jos minulta tai edustaja Savolalta kysytään, varuskunnalle olisi varmasti paikka Etelä-Pohjanmaalla mutta myös Pohjois-Karjalassa. Mutta välttämättä meidän ei tarvitse takertua vanhakantaiseen käsitykseen varuskunnasta, vaan voimme puhua myös maanpuolustuskeskuksista, jotka tukisivat myös kehittyvää vapaaehtoista maanpuolustusta.

Puolustusvoimien henkilöstö nousi puheissa esiin, ainakin edustaja Pelkosen, edustaja Savolan ja edustaja Viljasen puheenvuoroissa. Henkilöstö on luonnollisesti keskeinen suorituskyvyn tekijä, pelkkä materiaali ei riitä, ja seuraavan hallituksen onkin jatkettava nyt aloitettua työtä. Niin kuin edustaja Pelkonen sanoi, nyt mennään henkilöstön jaksamisen rajoilla. Ja kun samaan aikaan kehitetään uusiakin suorituskyykyjä, edustaja Viljanen mainitsi kyberin, niin on selvää, että tätä ei tällä nykyisellä henkilöstömäärällä pystytäkään tekemään.

Edustaja Paatero ja moni muukin nosti esiin tämän turvallisuuskiinteistön — tai Tornikiinteistön, niin kuin olen siitä maininnut — ja Senaatin pilkkomisen, ja parhaillaan tästä asiasta on puolustushallinnon selvitystyö käynnissä. Helmikuussa sen pitäisi valmistua, sen jälkeen olemme viisaampia, ja toivottavasti seuraavissa hallitusneuvotteluissa riittää viisautta tehdä oikeita ratkaisuja.

Edustaja Mustajärvelle haluaisin todeta, että Suomi ei harjoittele Naton 5. artiklaa, sen tekevät Nato-maat. [Markus Mustajärven välihuuto] Suomi johtaa aina itse alueellaan pidettävän harjoitusosuuden ja päättää, mitä Suomen alueelle tuodaan.

Edustaja Reijonen kysyi ampumatarvikkeista. Aivan viimeaikaisin tieto on se, että hie-
man on saatu siirrettyä niihin varoja, joten tilanne ei ole tällä hetkellä niin huono kuin voisi kuvitella.

Maanpuolustustahtoa tutkitaan muun muassa puolustusministeriössä, ja tuloksia saadaan toivottavasti ensi vuoden alkupuolella, jolloin voimme asiaan esimerkiksi puolustusvaliokunnassa palata.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Edustaja Myllykoski aivan oikein totesi, että siviilipalvelusta ei ole kehitetty riittävästi vuosien saatossa. Toisaalta se onkin toisen hallinnonalan asioita. Jos se olisi puolustusministeriön alainen, niin sitten aivan toisella tavalla tapahtuisi.

Edustaja Kiuru, rauta ei auta, jos tahto puuttuu. Se on mielestäni hyvin sanottu. Tahtoa on. Viittaa esimerkiksi varusmiesten loppukyselyihin, jotka osoittavat maanpuolustustahdon olevan ainakin heillä korkealla, ja he ovat näitä todellisia turvallisuuden tuottajia. Siinäkin kyllä nuorisolle voisi enemmänkin antaa informaatiota maanpuolustuksesta erityisesti kouluissa. Tämä myös kommenttina edustaja Vikmanille, maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan puheenjohtajalle.

Edustaja Hakaselle haluan vielä todeta, että kouluttajia on jo nyt koulutettu ottamaan nuoret enemmän huomioon myös yksilöinä. Kouluttajien määrää on jo nyt lisätty, ja tätä työtä pitää jatkaa.

Edustaja Kopra kysyi puolustusmenojen osuudesta bruttokansantuotteesta. On varmasti perusteltua kansainvälisissä yhteyksissä käyttää tätä Nato-kriteerien mukaista laskentatapaa, mutta kotimaassa tähän liittyy vielä budjettitekniisiä näkökohtia.

Mutta nyt valitettavasti aikani loppu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa ministeri! Numeroissa vähän enemmän tarkkuutta. Lupasin 3, ja meni noin 5, hivenen vajaa.

Nyt pyydän, että ne edustajat, jotka haluavat vielä käyttää tässä debattiosassa vastauspuheenvuoron, nousevat ylös ja painavat uudestaan — tyhjennetään entiset täältä — V-painiketta. Ajatus on, että kohta siirrytään varsinaisiin listapuheenvuoroihin.

19.28 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran vielä jatkan ministerin suuntaan, että Suomen idean kannalta eräs iso kysymys on ollut paitsi meillä sisäisesti myöskin deterenssiasiana ulkoisesti se, että me olemme rauhanturvan suurvalta. Se on historiaa. Nykylukujen valossa se on mennyt aikaa, ja kieltämättä katselemme tätä kyllä hiukan kallella kypäriin. Se ei ole omiaan vahvistamaan paitsi omaa valmiuttamme myöskään ulkoista deterenssiä. Voitaisiinko ajatella, että jossain kohtaa tämä otettaisiin työpajassa esille ja mietittäisiin, voitaisiinko rauhanturvan ja kriisinhallinnan profiilia nostaa?

19.29 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! ”Voimaa pitää näyttää, jotta sitä ei tarvitse käyttää”, sanoi eversti Paronen ollessamme hänen kanssaan Namibiassa rauhanturvatehtävissä, kansainvälisiä tehtäviä hoitamassa siihen aikaan kun Suomesta tuli rauhanturvaamisen suurvalta ja palkittiin myös Nobelin rauhanpalkinnolla suomalaiset rauhanturvaajat. Kysyisinkin ministeriltä vähän niin kuin tuon valiokunnan puheenjohtajan kysymyksen jatkoksi: Miten tämä kansainvälinen toiminta tällä hetkellä ministerin näkökulmasta on, onko se riittävää, ollaanko keskittyneet oikeisiin asioihin, ja pitäisikö kenties keskittyä määrättyihin operaatioihin vai ollaanko tällä niin sanotulla hajautetulla systeemillä, että ollaan aika lailla ympäri maailmaa? Tällä hetkellä suomalaiset ovat Libanonissa ranskalaisten komennuksessa, ja sieltä saadaan varmaan uusia kokemuksia muutaman kuukauden kuluttua, koska operaatio on vasta alkanut. Mikä on tämä kansainvälinen näkökulma?

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

19.30 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdyn tässä valiokunnan puheenjohtaja Kanervan näkemykseen tästä rauhanturvatyön tärkeydestä. Jotta emme saisi kaikkia kriisejä syliimme, Suomenkin on kannettava vastuunsa globaalista tilanteesta ja oltava myös siellä, missä kriisit syttyvät tai eskaloituvat, ja siltä osilta torjumassa myös kriisien alkulähteitä.

Tuolla puolustusvaliokunnassa kun on saanut istua jo useamman vuoden puolustusvaliokunnan kuulemisissa, on kyllä syntynyt toisentyypinen kuva näistä harjoitustoiminnan johtotehtävistä kuin ministerillä tuossa ministerin puheenvuorossa. Sitä en käy tässä tarkemmin läpi. Olen kyllä valmis käymään keskustelua ministerin kanssa vaikka tämän salikeskustelun jälkeen.

Haluan kuitenkin kiinnittää huomiota ministerin edustaman pienpuolueen vaaliohjelmiiin varuskuntaverkoston uudelleen rakentamisesta. Kuitenkin nykyisen eduskunnan ja hallituksen aikana, ministerin tehtävän ja vahtivuoron aikana kaikki varuskunnat, jotka aikaisemmin lopetettiin, on myyty muille. Minnekä nämä varuskunnat ovat tulossa, jos kiinteistöt on myyty jo uusille toimijoille, ei pelkästään Hämeessä Lahdessa vaan monessa muussakin paikassa, muun muassa Pohjois-Karjalassa?

19.31 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli aikaisemmin esiin varusmieskoulutuksen kehittäminen ja toki myös nämä kokonaisturvallisuutta palvelevat vaihtoehdot ja se, miten voitaisiin maanpuolustustahdosta pitää huolta jatkosakin. Maanpuolustustahdossa on ikävä kyllä ollut hieman laskun merkkejä. Keskusta on ottanut kantaa tähän kansalaispalvelusmalliin sen verran, että meillä pitäisi jatkossa tehdä parlamentaarinen selvitys ja asettaa työryhmä ensi kaudella tämän kehittämiseen. Maanpuolustuksen kehittäminen on kaikkien puolueitten, koko eduskunnan asia, ja tämän mallin kehittäminen saa paljon tukea myös esimerkiksi upseereitten puolelta. On myös asioita, joita voitaisiin kehittää jo tällä hetkellä varusmieskoulutuksessa tukemaan maanpuolustustahdon kehittymistä, ja on ollut ilo huomata, että Puolustusvoimat on jo tällä hetkellä selvittämässä esimerkiksi sitä, miten yhteishenkeä varusmiesten kesken, joka erityisesti vaikuttaa tutkitusti maanpuolustustahtoon, voidaan parantaa esimerkiksi muissa maissa käytössä olevilla yhteistuvilla, [Puhemies koputtaa] ja tätä kokeilua oltaisiin mahdollisesti selvittämässä. Kysynkin: mitä ministeri on tästä mieltä?

19.32 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä näistä strategisista hankkeista: Uutissuomalainen teetti kyselyn, ja sen kyselyn tulos oli aika yllättävä, kolmasosa suomalaisista suhtautuu kriittisesti näihin strategiaihin hankintoihin, niiden rahoittamiseen, ja alle puolet myönteisesti. Esimerkiksi Ulkopoliittisen instituutin tutkija Pesu piti tätä tulosta yllättävänä.

On päivänselvä asia, että Puolustusvoimillakaan ei voi olla avointa piikkiä eikä voi olla niin, että sotilaitten tahto menee poliittisen päätöksentekokoneiston yli. Muistamme taistelun taisteluhelikoptereista. Kenraalit olivat valmiita hankkimaan niitä. Poliittisella päätöksellä hanke ammuttiin alas, eikä kukaan ole sen jälkeen näiden taisteluhelikopterien perään itkenyt.

Ja jos näin mennään, että luotetaan rautaan, niin se tehdään aivan varmasti henkilöstön kustannuksella, ja epäsuhta puolustushaarojen rahoituksen suhteessa vahvistuu.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

19.34 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samaan aikaan, kun olemme huolissamme Puolustusvoimien henkilöstön jaksamisesta, on syytä olla huolissaan myös varusmiesten fyysisen kunnon heikkenemisestä. Tämä ikävä trendi on jatkunut jo muutaman vuosikymmenen ajan. Nuorten jakautuminen peruskuntaa ylläpitäviin ja entistä huonokuntoisempiin kasvaa koko ajan. Ja kysyisinkin ministeriltä: onko tällä saralla tulossa ensi vuonna mitään uutta, ja miten varusmiehet saataisiin motivoitua pitämään yllä fyysistä kuntoa myös varusmiespalveluksen jälkeen?

Olisin kysynyt myös aiheesta, johon edustaja Jarva jo viittasi, eli tästä yhteistupakokeilusta: onko siitä mahdollisesti tulossa lähiaikoina mitään?

19.34 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiinteistökulut tosiaan lohkaisevat suuren osan Puolustusvoimien toimintamenoista. Senaatti-kiinteistöt ja sen määrittämät vuokrankorotukset lohkaisevat toiminnasta jo yli 10 prosenttia. Olette, ministeri, esittänyt, että Puolustusvoimat ottaisi omat kiinteistönsä haltuun, ja siihen jo osittain vastasittekin. Näen sen henkilökohtaisesti niin, että ainoastaan tällä konstilla vuokrien nousujohde saadaan haltuun.

Toinen iso ongelma on jalkaväkimiinat kieltävä Ottawan sopimus. Korvaavia aseita ja laitteita on kehitetty ja testattu. Tosiasia kuitenkin taitaa olla, ettei mikään korvaa jalkaväkimiinojen pelote- ja puolustusvaikutetta. Arvoisa ministeri, pitäisikö Suomen jo viimeinkin irtaantua Ottawan sopimuksesta, laittaa koneet käyntiin ja alkaa valmistamaan jalkaväkimiinoja?

19.35 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Asevelvollisuus on suomalaisen maanpuolustusjärjestelmän runko. Perinteisesti korkea maanpuolustustahto on myös perustunut tähän. Suuri osa ikäluokasta on suorittanut varusmiespalveluksen ja näin ollen tulleet tutuksi maanpuolustuksen kanssa. Nyt kun ikäluokat pienenevät ja ikäluokasta pienempi osa kuin aiemmin suorittaa varusmiespalveluksen, niin voi olla niin, että tästä seuraa osin se lievä lasku maanpuolustustahtoon.

Täällä on jo aikaisemmissa puheenvuoroissa puhuttu tästä kansalaispalveluksesta, edustajat Jarva ja Pelkonen ottivat sitä esiin, ja tiedustelenkin, voisiko tässä olla keino lisätä yleistä maanpuolustustietoisuutta kaiken kansan keskuudessa, niin että jokainen suomalainen ymmärtäisi, että maanpuolustus on tärkeä ja vakava asia ja siitä on hyötyä jokaiselle suomalaiselle.

19.36 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan ensimmäisenä: Ei kai selonteossa kuitenkaan määritelyä lukumääriä vaan se, että korvataan. Eli jos konekanta ei ole yhtään kehittynyt näitten 20 vuoden aikana, niin sittenhän se tarkoittaa, että ostetaan ihan samanlaisia koneita ja ostetaan vain uudempia. Kyllä kai kehityskulku näissäkin välineissä on tullut sellaiseksi, mitä tarkoitetaan sillä täysimääräisyydellä.

Toisena asiana: eihän kuitenkaan ruveta keskustelemaan täällä, että varusmiehet ovat kunnoltaan huonokuntoisia, vaan että varusmiespalvelukseen tulevat nuoret ovat tällä hetkellä kunnoltaan heikompikuntoisia, se ei suinkaan ole palveluksen syytä.

Ja viimeisenä kysymyksenä: Mitä meidän puolustussektorilla olisi opittavaa arabikeväästä? Olisiko puolustushallinnon pitänyt osata ennakoita, mitä siitä tuleman pitää?

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Vikman ja Savola, ja sitten puhujalistaan.

19.37 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan aiempaan kysymykseeni asevelvollisuuden kehittämisestä, sillä seuraavissa hallitusohjelman neuvotteissa varmasti ainakin koko ikäluokkaa koskevat kutsunnat nousevat esiin, eli kysyn: miten ministeri suhtautuu koko ikäluokkaa koskeviin kutsuntoihin, ja millaisia näkökohtia niiden rahoittamiseen liittyy? Toisena kysymyksenä se, minkälaisena ministeri näkee nykyistä asevelvollisuusjärjestelmää täydentävän kansalaispalveluksen käyttöönoton mahdollisuudet ja hyödyt, ja mitä hyötyä siitä mahdollisesti voisi olla?

19.38 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tästä parlamentaarisesta valmistelusta ja sen tulevaisuudesta, niin kuin edustaja Kari sillä ehkä hieman jo haastoikin. Kyllä minä ainakin olen vahvasti sitä mieltä, että tätä parlamentaarista valmistelua tulee meidän puolustusasioissa jatkaa, koska sillä on hyviä tuloksia saatu aikaan. Se on ollut meidän vahvuutemme. Sillä on saatu pitkäjänteisyyttä tähän meidän koko puolustus suunnitteluun, ja se näkyy kyllä meillä kaikessa erinomaisena yhteistyönä muun muassa valiokunnassa, jossa yli puoluerajojen näitä asioita on viety eteenpäin.

Meillä on edessä ensi vuosikymmenellä historiamme mittavimmat hankinnat nimenomaan HX-hankkeen suhteen. Meillä tulee varmasti talouden kanssa haasteita: määrärahat tulee löytyä eri kohteisiin. Meidän maanpuolustustahtomme on yksi semmoinen keskeinen tekijä, jota varmasti vahvistaa se, että me pystymme tässä salissa yli puoluerajojen sopimaan asioista pitkäjänteisesti. Itse toivon kyllä hyvin vahvasti, että me pystymme parlamentaarisen työn kautta jatkamaan ja myöskin niitä haasteita peittoamaan, mitä eteen tulee.

19.39 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli oikein mieluisaa kuunnella vastuullisen isänmaallisen edustaja Savolan puheenvuoro. Keskustan kädenpuristukseen voi luottaa näissä maanpuolustuksen asioissa, ja kuulin tässä myös kokoomuksen suunnalta sanan oikein.

Minä uskon tämän eduskunnan tahtoon hoitaa nämä maanpuolustuksen asiat yhdessä. Haluan nyt korostaa tässä yhteydessä myös omaa näkemystäni tähän konehankinnan tarpeellisuuteen lähinnä siitä puolustusvaliokunnassa kuullusta ja nähdystä keskustelusta. Ei puolustusvaliokunnassa eikä myöskään selonteossa ole otettu kantaa koneiden lukumäärään. On puhuttu suorituskyvyn korvaamisesta täysimääräisenä. Itse näen kyllä äärimmäisen tarpeellisen sen, että me pystymme nojaamaan asiantuntemukseen silloin, kun me puhumme näinkin vaativan suorituskyvyn korvaamisesta. Mitä ne määrät ovat, ne jääkööt sinne vuoteen 2021, [Puhemies koputtaa] mutta tämä maanpuolustuksen yhteinen tehtävä on meille yhteinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

19.41 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä on suuri merkitys suomalaisen puolustusjärjestelmän uskottavuuden ja korkean maanpuolustustahdon kannalta, maanpuolustustahdon, johon liittyvistä uusista tutkimustuloksista täällä on syystä oltu tänäänkin hieman huolissaan, vaikka toki maanpuolustustahto on Suo-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

messä edelleen erittäin hyvällä tasolla. Tämän erinomaisen maanpuolustustahtotilan säilyttämiseksi on erittäin hyvä, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen varoja eduskuntakäsittelyssä vahvistettiin — ei paljon, mutta suunta on oikea.

Myös Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen organisoima koulutustoiminta täydentää merkittäväällä tavalla reserviläisten osaamispohjaa. Reserviläisten omaehtoisella harjoittelulla on tärkeä rooli muun muassa ampumataidon ja fyysisen toimintakyvyn ylläpidossa. Tässä toiminnassa reserviläisyhdistyksillä on keskeinen ja tärkeä rooli, ja tätä kautta itsekin vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön kytkeydyn ja liityn.

Puolustusministeriössä valmistellaan parhaillaan esitystä vapaaehtoisen maanpuolustuksen uudelleenjärjestelyksi ja sotilaallisen koulutuksen siirtämistä Puolustusvoimien tehtäväksi. Kuten jo edellä ministeriltä tiedustelimme ja kuten jo puolustusvaliokuntakin on korostanut, tällainen muutos ei onnistu ilman merkittävää määrää lisävirkoja Puolustusvoimille. Toivottavasti tuleva hallitus osoittaa ne jo tulevissa kevään hallitusneuvotteluissa ja jatkaa tämän hallituksen erinomaista työtä suomalaisen maanpuolustuksen hyväksi.

Arvoisa puhemies! Talousarvioehdotuksessa on nostettu esille aivan oikein myös verkko-, virtuaali- ja simulointijärjestelmän käytön lisääminen varusmiespalveluksessa. Yhdyn puolustusvaliokunnan kehoitukseen, että Puolustusvoimien tulisi hyödyntää näitä järjestelmiä aiempaa enemmän myös reserviläisten koulutuksessa. Lisähyötyä sähköisistä järjestelmistä on saatavissa myös siten, että niiden avulla vuorovaikutuskanavia asevelvollisten ja Puolustusvoimien välillä on mahdollista kehittää niin, että Puolustusvoimilla olisi mahdollisimman kattavat tiedot reserviläisten osaamisesta, ja näin reserviläisten osaamisesta saataisiin parempi hyöty puolustuksen suunnitteluun ja reserviläisten koulutuksen eri tehtäviin. Tarkemmilla tiedoilla reserviläisten valmiutta kyettäisiin paremmin ylläpitämään ja kehittämään, ja uskon, että tämä täsmällisempi osaamisen hyödyntäminen olisi omiaan myös entisestään korottamaan reserviläisten maanpuolustustahtoa ja motivaatiota.

19.43 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Puolustusvoimien ja puolustuskyvyn ylläpidon ja kehittämisen keskeisiä painopisteitä on tänään tullut täällä moneen kertaan esille. Tässä puheenvuorossani ajattelin vielä hieman paneutua pariin asiaan, jotka merkittävästi on tässä budjetissa kyllä huomioitu mutta jotka ovat täällä tänäänkin puhuttaneet. Tiedän myöskin, kun itselläni on kokemusta sieltä varusmieskouluttamisesta ja sotilaana olemisesta, millä tavalla tämän henkilöstöressurssin rajallisuus tulee siellä arjessa esille. Toki omasta kouluttajan tehtävästä on pitkä aika, mutta ne sellaiset paineistetut ajat ovat hyvin muistissa ja myöskin ne, kun tuntui siltä, että henkilöstöä oli silloinkin paikoitellen vähän niukasti. Toki tilanne on tänä päivänä aivan aivan toinen.

Kun täällä on puhuttu tästä parlamentaarisesta valmistelusta jatkossa, niin minun mielestäni tämä on kansakunnan yhtenäisyyden kannalta ihan äärimmäisen tärkeä juttu, että tämä jatkuu tästä yli vaalikausien ja me tunnustamme ja tunnistamme kaikki sen tarpeellisuuden. Se on minun mielestäni ainoa konsti, millä me voimme mennä asioitten kanssa eteenpäin, niin että me myöskin hetkellisesti talouden paineen puristuksessa pystymme toimimaan niin, että meillä on hyvä, itsenäinen puolustusvoima.

Nyt henkilöstömenoihin, siis virkoihin, lisätään se vajaa 6 miljoonaa, 100 virkatehtävää, ja sopimussotilaisiin tuo 2 miljoonaa. Tässä vähennetään olemassa olevaa koulutusvajetta, hyvä niin. Mutta edelleen me jääme monessa joukko-osastossa vielä sen tavoitteen alle, 2,5 kouluttajaa per joukkue. Ja se on se huolestuttava tilanne, koska silloin kun me olemme sen henkilöstön jaksamisen äärirajoilla, hyvinvoinnin äärirajoilla, ja kun me

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

otamme uuden saapumiserän sisään varuskuntaan ja lähdemme kouluttamaan niitä asevelvollisia, niin siinä ei saisi olla hetkeäkään, ei päivääkään, tässä lyhyessä asevelvollisuuden suorittamisajassa, sellaisia tilanteita, joissa kouluttaja ei olisi tilanteensa tasalla tai olisi suorittamassa sitä työpäiväänsä sataprosenttisella teholla. En väitä, että näin tänä päivänä ei olisi, mutta se riski on olemassa, koska meidän henkilöstötilanne on tämä. Siinä tilanteessa, kun tuo merkki annetaan asevelvolliselle, oli se tehtävä mikä tahansa, niin se motivaatio myös sitä varusmiespalvelusta suorittavalla kaverilla kyllä heikkenee, kun näkee, että nyt ei meidän kouluttajallakaan ihan täysillä fyysinen kunto tai henkinen kunto ole kohdallaan. Elikkä tästä signaloituu välittömästi myös se maanpuolustustahto sitten, kun ollaan se asevelvollisuus suoritettu.

Arvoisa puhemies! Tämä on aika raskastakin ajatusta tuoda näin julki, mutta totuutta pitää katsoa silmiin, ja minä uskon, että me olemme kaikki tämän myöskin tiedostaneet.

Sitten täällä on puhuttu myöskin motivaatiosta ja varusmiesten kunnosta. Se on todella niin, että ehkä asevelvollisuutta suorittavilla sisään tullessa kunto saattaa olla heikko, mutta kyllä tänä päivänä varmasti kunto sitten niillä, jotka jäävät varusmiespalvelusta suorittamaan, on ihan suorituksen mukainen, niin että he pystyvät siitä asevelvollisuudesta suoriutumaan. Minä korostan myös sitä, että tänä päivänä entistä paremmin tehtävät myöskin jaetaan E-kaudella niin, että he ovat oikeasti myöskin motivoituneita suorittamaan sitä tehtävää, ja silloin se kunto myöskin kehitetään sen tehtävän vaatimalle tasolle.

Paljon on tänään puhuttu myöskin kansalaispalveluksesta ja koko ikäluokan kutsunnoista. Minä kannatan vahvasti sitä ajatusta, että me lähtisimme toteuttamaan sitä jollain aikavälillä, koska silloin me oikeasti pystymme puhumaan laajasti koko kansan huoltovarmuuden ymmärtämisestä, huoltovarmuuteen osallistumisesta, on sitten kriisi minkälainen tahansa. Ei tarvitse olla isokaan hässäkkä, kun meillä rupeaa olemaan niin, että me emme osaa talvella tehdä ruokaa — kesällä kyllä ollaan grillin äärellä siellä terassilla, mutta sitten kun menee sähköt poikki pitkäksi aikaa, niin ei osatakaan kaasugrilliä sytyttää enää, kun on marraskuun lumipyryt. Elikkä tällaista valmiutta siihen arjesta huolehtimiseen, niin perhekunnittain kuin vähän laajemminkin, toisi tämä kansalaispalvelus, kun vähän tehtäviä ja niitä yhteiskunnan toimijoita, joita meillä toimii, otettaisiin huomioon ja ikäluokkaa houkuteltaisiin, kannustettaisiin näihin lähtemään mukaan.

Arvoisa puhemies! Vielä tässä lopuksi haluan korostaa myös sitä, että me monta kertaa määrärahoja mietittäessä arvostelemme kriisinhallintatehtäviä ja sitä, millä tavalla me osallistumme niihin, kuinka laajasti, kuinka pitkiin hankkeisiin. Mutta minä edelleen olen sitä mieltä, että se ammatillisuuteen kouluttamisen tarve myös sitä kautta, ja Suomessa ollessa sitten taas omissa tehtävissä, palvelee moninkertaisena takaisin, kun on ollut tuolla kriisinhallintatehtävissä suorittamassa oman jaksonsa. Elikkä se euro tulee mielestäni siinä moninkertaisesti takaisin.

19.49 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pienen itsenäisen valtion kannalta puolustusvoimien toiminnan varmistaminen ja toimintakyvyn ylläpitäminen ovat äärimmäisen tärkeitä asioita. Se, että pikkusen toimintamenoihin ja myös henkilöstömenoihin saadaan lisää rahaa, on positiivinen juttu ja nimenomaan niin, että pystytään turvaamaan uskottavan reservin ylläpito, mikä tarkoittaa kohtuullisen hyvin varustettuja joukkoja ja sitten ennen kaikkea riittävää määrää kertausharjoituksia, ja ymmärtääkseni näihin päämääriin on kohtuullisen hyvin päästy. Yhtä lailla on tärkeää, että meillä on huippuhyvä

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

henkilöstö kouluttamassa meidän varusmiehiämme ja ylläpitämässä suomalaista puolustuskkyä.

Se, että me olemme nyt säätämässä tässä talossa tiedustelulakeja, antaa lisää välineitä sotilastiedusteluun ja totta kai myös siviilitiedusteluun, ja koko Suomen turvallisuuden ylläpitämisen kannalta se on äärimmäisen tärkeä asia. Onhan kummallista tähän saakka ollut, että vieraan valtion tiedustelijat ovat päässeet meidän tietoverkkoihimme mielin määrin mutta meidän omilla viranomaisillamme, sen enempiä sotilasviranomaisilla kuin siviiliviranomaisilla, ei tänne tietoverkkoihin ole ollut mitään asiaa. Nyt tämä asia saadaan kuntoon, ja se on aivan erittäin hieno asia.

Tärkeää on myös se, että kaluston tasolla pidämme semmoisen kaluston, joka takaa uskottavan puolustuskkyyn, ja tulossa olevassa Hornet-hävittäjien korvaushankinnassa, joka on lähtenyt jo liikkeelle ja jossa päätöksiä tehdään seuraavalla vaalikaudella — siinäkin päätöksessä — on tärkeää pitää se mielessä, että Suomea pitää pystyä uskottavasti valvomaan niin maarajoilla kuin merirajoilla ja ilmastakin käsin niin, että meidän ilmatilamme on loukkaamaton. Se on aivan välttämätön asia, ja tiedän, että eduskunnan tuki on näille hankkeille erittäin vahva ja meidän huippuasiantuntijamme, sotilaamme, pitävät siitä huolen, että hankittava kalusto vastaa siihen, mitä tämänkokoinen maa tarvitsee.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kiinnittää huomiota samaan asiaan kuin mistä Rajavartiolaitoksen ja poliisin asioista sisäasiainministeriön pääluokassa puhuin, tähän Senaatti-kiinteistöt-asiaan. Onhan aivan käsittämätöntä, että tässä maassa ei uskalleta keskustella siitä, millaisia vuokria Senaatti-kiinteistöt perii esimerkiksi Puolustusvoimilta. Se on jostain aivan käsittämätöntä. Miksi tähän järjestelmään on menty? Minun päähäni se ei ole vielä koskaan mahtunut, mutta jos tästä talosta sitä viisautta löytyy, niin pyydän ystävällisesti ottamaan yhteyttä: käymme tästä syvällisen keskustelun vaikka kahvikupin ääressä, miksi tällaiseen järjestelmään on menty.

Tällä menolla Suomi on kohta sellainen valtio, että täällä on iso määrä ihmisiä, jotka eivät tee mitään ja yrittävät sitten saada jotakin korvausta valtiolta. Sitten meillä on Senaatti-kiinteistöt, joka perii valtavaa vuokraa kaikista asioista. Sen jälkeen ei paljon muuta olekaan. Onko tämä se meidän tavoitetilamme? Kysyn vain.

Esimerkiksi voin sanoa tuon Rajavartiolaitoksen tilanteen Ilomantsissa, kun valtio ajoi Rajavartiolaitoksen omista tiloistaan älyttömillä vuokrilla. Sitten nämä kiinteistöt myytiin. No, onneksi ne menivät yksityiselle ja siellä on nyt toimiva yksityinen yritys, joka tarjoaa hyviä palveluita. Mitään ei siinä mielessä mennyt hukkaan. Mutta valtio olisi perinyt sitten seuraavasta... Ei siitä kiinteistöstä enää tietenkään voinut vuokraa periä, kun vuokralainen lähti ja pääsi onneksi uusiin tiloihin, yksityisen ylläpitämiin tiloihin, jotka olivat edullisia — kolmasosa siitä hinnasta, mitä valtio olisi perinyt omista kiinteistöistään.

Tätä keskustelua me käymme jatkuvasti tässä talossa. Minua oikeastaan harmittaa tämä tilanne joka ilta, kun mietin, miksi tällaiseen järjestelmään yleensä on menty. En tiedä, mitä mieltä tarkastusvaliokunta tästä on. Muistamani mukaan tarkastusvaliokunta on joskus tästä lausunut jotakin. Se pitää kaivaa esille ja lukea, mitä siinä raportissa lukee. Mutta pitäähän nyt Suomen eduskunnan tammöiseen asiaan pystyä puuttumaan. Jossakin Pohjois-Karjalassa peritään samaa vuokraa kuin Helsingin ydinkeskustassa, vaikka jokainen järkevä ihminen tietää, että siellä vuokrataso on korkeintaan kolmasosan siitä, mitä se täällä on. Siitä huolimatta me täällä vain joka vuosi nappia painamme, että tämähän on hyvä.

Tämä harmittaa minua tavattomasti. Siksi tulin tähän puhujakorokkeelle sanomaan tämän asian ja toivon, että Valtion tarkastusvirastossa tai jossakin muussa virastossa joku ko-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

kee tai vaikka tasavallan presidentti kokee piston sydämessään, että miksi tällainen järjestelmä sallitaan. Kun kerran poliittiselta taholta ei tämä homma lähde liikkeelle, niin toivon mukaan joku järkevä löytyy kuitenkin porukasta vielä, että tähän järjestelmään puututaan. Jos yksityinen ihminen harjoittaisi tällaista vuokrapolitiikkaa vaikka vuokralaistaan kohtaan, niin se olisi ihan varma käräjäreissu. Tai varsinkin, jos vielä kysymyksessä olisi vajavaltainen vuokralainen, siitä saisi sitten muitakin syytteitä. Mutta näköjään valtion siellä tämä homma pelittää.

Toivon, hyvät Suomen kansanedustajat, että tähän järjettömyyteen joku puuttuisi. Ei näin voi jatkaa, että meillä alkaa kohta olla semmoinen järjestelmä, että Puolustusvoimat ei pysty mitään muuta maksamaan kuin vuokria. Kaikki muu asia jää sitten vähemmälle.

19.54 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että hallitus on ottanut kautensa aikana merkittäviä ponnistuksia maanpuolustuksen uskottavuuden takaamiseksi. Edellisten hallitusten aikana tapahtunut Suomen armeijan alasajo on saatu pysäytettyä. Olemme pystyneet välttämään virheet, joita muun muassa länsinaapurimme Ruotsi on tehnyt puolustuskäytössä supistaessaan ja ammattiarmeijaan siirtyessään. Ruotsi onkin kansainvälisen turvallisuustyöympäristön kiristymisen vuoksi palannut asevelvollisuuteen. Koulutettavien nuorten määrä ja näiden maanpuolustustahto ovat siellä kuitenkin aivan toista luokkaa Suomeen verrattuna.

Yleinen asevelvollisuus on Suomen toimivin ja kustannustehokkain puolustusratkaisu. Reservin määrää on pystytty kasvattamaan ja hyvin koulutettu reserviläisarmeija muodostaa Suomen puolustuksen selkärangan. Lisäksi puolustusministeriössä on meneillään tärkeitä materiaalihankkeita eri aselajien modernin toimintakyvyn ylläpitämiseksi, kuten Merivoimien Laivue 2020- sekä Ilmavoimien HX-hanke. Poliittinen paine Puolustusvoimien määrärahoja kohtaan kuitenkin jatkuu. Hankkeiden suuruusluokista käydään ajoittain kovaakin julkista keskustelua, mutta suunta tällä hallituskaudella on ollut oikea. Luonnehtisin sitä kovin perussuomalaisen näköiseksi politiikaksi.

Arvoisa puhemies! Erityisesti sadan uuden viran mahdollistava määräraha tulee tarpeeseen lievittämään Puolustusvoimien kärsimää henkilöstöpulaa. Uusien virkojen kautta ylläpidetään toimintavalmiutta ja asevelvollisten koulutusta sekä varaudutaan myös uusiin uhkiin, esimerkiksi kyberpuolustusta kehittämällä. Talouden osalta haasteita kuitenkin riittää. Määrärahoja ei koskaan ole liikaa. Lisämäärärahatkin valuvat liian usein alati kasvaviin kiinteistökustannuksiin. Esimerkiksi sotilaallisen maanpuolustuksen budjetista tilakulut vievät tällä hetkellä jo 10,8 prosenttia, ja suunta on jyrkästi ylöspäin.

Puolustusministeri onkin väläyttänyt ratkaisuna sitä, että turvallisuuskiinteistöt erotettaisiin valtion kiinteistömassoja hallinnoivasta Senaatti-kiinteistöistä. Senaatti-kiinteistöjen markkinoita jäljittelevä vuokrausmalli ja vuokrat, jotka ylittävät niistä valtiolle aiheutuvat kustannukset, ovat hyvin erikoinen ratkaisu.

Maanpuolustus ja turvallisuus ovat kuitenkin sellaisia valtion perustehtäviä, että niitä ei tulisi alistaa markkinavoimien armoille. Puolustusministerin esitys Senaatti-kiinteistöjen pilkkomisesta onkin ehdottoman kannatettava. Perussuomalaisten eduskuntaryhmän puolustusvaliokunnan ja hallintovaliokunnan jäsenet ovatkin antaneet tälle tulitukensa toimipidealoitteen muodossa.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän lopuksi: Edustaja Hakanen nosti tuossa puheensa lopussa esiin erittäin tärkeän asian eli ikäluokille mahdollisesti tehtävät kutsunnat tai kansalaispalvelus. Itse olen pohtinut tätä ajatusta, miten tänä päivänä me selviäisimme, jos meille tu-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

lisi kriisi. Sen ei todellakaan tarvitse olla sotatila, se voi olla jotain muutakin. Jos meillä on tilanne päällä, ei ole sähköjä, ei vettä, ei lämpöä, kuka meistä osaa tehdä avotulen tuoreista puista metsässä, jos ainoastaan puukko on aseena. Pystyy tekemään lämmön, lämmittämään ruuan, nämä perusedellytykset. Tämä on äärimmäisen tärkeää, ja meidän on pohdittava sitä, kuinka me varaudumme tuleviin kriiseihin niin, että kaikki tulevat niistä selviämään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tässä vaiheessa ministeri, puhujapöytästä vahvassa maanpuolustushengessä 4 minuuttia. [Naurua]

19.59 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa puhemies! Edustajat Kanerva, Pakkanen ja myös Hakanen sivusivat kansainvälistä kriisinhallintaa ja Suomen roolia rauhanturvaamisessa. On totta, että aiemmin puhuimme Suomesta rauhanturvaamisen suurvaltana, mutta kyllä me edelleen tänäkin päivänä kannamme kansainvälistä vastuuta ja kyllä me edelleenkin olemme kokoamme suurempi tekijä rauhanturvaamisessa ja kriisinhallinnassa. Voitaisiko tätä Suomen profiilia sitten nostaa, kysyi edustaja Kanerva. Varmaan, mutta pitää ottaa huomioon, että myös operaatiot ovat tänä päivänä vaikeampia kuin aikaisemmin ja kriisinhallintamenot ovatkin sen takia koko ajan kasvaneet.

Tällä hallituskaudella olemme hallitusohjelman mukaisesti suurin piirtein päässeet eroon pienemmistä, niin sanotuista sirpaleoperaatioista ja olemme pystyneet keskittymään vaikuttavimpiin operaatioihin niin ulkopoliittisesti kuin kansallisen puolustuksen suorituskyvyn kehittämisen kannalta. Tästä esimerkiksi tämä UNIFIL-operaatio yhdessä Ranskan kanssa on hyvä esimerkki.

Edustaja Kari nosti esiin kysymyksen varuskunnista. Itse olen sitä mieltä, ettei välttämättä tarvita perinteistä varuskunnallista kiinteistökantaa, vaan voitaisiin tarkastella kevyempää maanpuolustuskeskusmallia, johon jo aiemmin mainitsemani vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen hyvin lutviutuisi. Ehkä sopiva paikka olisi tätä kysymystä tarkastella seuraavalla vaalikaudella puolustusselonteon tekemisen yhteydessä. Entiset varuskunnat on tosiaan myyty yksityisille.

Ja edustaja Karille vielä HX-hankkeesta pöytäkirjoihin merkattavaksi, että suorituskyvyn korvaaminen täysimääräisenä tarkoittaa vähintään 64:ää hävittäjää.

Edustaja Jarva ja edustaja Kopra nostivat esille kansalaispalveluksen. Edustaja Jarvalle toteaisin, että käsitykseni mukaan ongelmana ei ole kansalaispalveluksen puute, vaan se, saadaanko tarpeeksi tukea asevelvollisuuden aikana. Seuraava hallitus varmaan tarttuu tähän kansalaispalveluskysymykseen. Sehän on periaatteessa hyväksyttävä ajatus, mutta se ei saa vähentää aseellisen varusmiespalveluksen suorittamista eikä se saa olla pois puolustusbudjetista.

Edustaja Pelkonen kysyi varusmiesten fyysisestä kunnosta. Kyllä siinä enemmän koulua on vastuussa, kuin mitä varusmiespalveluksessa enää ehditään tekemään. Yhteistupakokeilua ei tule tällä hallituskaudella.

Edustaja Ronkaiselle vastaan, että Ottawan sopimukseen liittyminen oli virhe ja sen virheen kanssa olemme nyt saaneet sitten elää. Toivottavasti se virhe joskus tulevaisuudessa korjataan. En tiedä, tulenko sitä päivää näkemään. Seuraava saranakohta on tietysti ensi kevään hallitusneuvotteluissa. Mutta tällä hallituskaudella on ollut tarkoitus katsoa uusia pelote- ja aluevaikutusta korvaavia kykyjä, eli ollaan yritetty elää tämän ongelman kanssa ja keksitty uusia suorituskkykyjä.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Edustaja Myllykoski mainitsi arabikevään ja mitä siitä voisi oppia. Ainakin sen, että on turha viedä demokraattisia ajatuksia niille alueille, jotka eivät ole niistä kiinnostuneita tai niihin valmiita.

Edustaja Vikman kysyi kutsunnoista. Toki ne voidaan halutessa ulottaa myös naisille. Siihen pitää saada sitten lisäresurssit, esimerkiksi aluetoimistojen henkilöstö olisi tuplattava. Tiloja vaadittaisiin lisää. Puhutaan kymmenistä miljoonista. Kuten Puolustusvoimain komentaja tänään Ylen haastattelussa totesi, maanpuolustuksellista tarvetta tähän ei kuitenkaan ole. Kyse on siis enemmänkin tasa-arvokysymyksestä, jos sellaiseksi tämä halutaan ymmärtää.

Vielä lopuksi edustaja Viljaselle toteaisin näistä simuloinneista, että ne varmasti lisääntyvät koulutuksessa mutta ne eivät voi täysin korvata etenkin maastossa tapahtuvaa varusmieskoulutusta. Ja reserviläisten osaamisen hyödyntäminen esimerkiksi kyberissä on jatkossa yhä keskeisempää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista. Edustaja Multala. — On poissa. Edustaja Hongisto. [Jari Myllykoski: On töissä!]

20.04 Reijo Hongisto sin: En tiedä, onko edustaja Hongisto töissä, kuten edustaja Myllykoski tuossa totesi, mutta on ainakin työpaikalla. — Arvoisa puhemies, päivän epistolaan: Ensiksi alkuun haluan kiittää ministeri Niinistöä johdonmukaisesta hallitusohjelmaan kirjattujen linjausten noudattamisesta. Kirjauksista on pidetty kiinni järkähtämättä ja jämptisti niin kuin sotilaan tyyliin kuuluu. Linjausten ydin on puolustusselonteko vuodelta 2017. Linjausta tukee 2016 tehty valtioneuvoston periaatepäätös Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisesta.

On päätetty, että kaikki sellainen puolustusmateriaali, jota kyetään hankkimaan kotimaasta, myös hankitaan kotimaasta. Mielestäni se on reilu ja isänmaallinen teko, joka myös työllistää suomalaisia. Debatissa käytiin keskustelua ja kannettiin huolta esimerkiksi A-tarvikkeiden riittävydestä, ja Pohjanmaalla ja myöskin Riihimäellä on laitokset, jotka valmistavat erinomaisia ja hyviä A-tarvikkeita, tietysti kaliiperista ja putken väljyydestä riippuen. Kotimaassa on kyky ja taito ja tahto valmistaa A-tarvikkeita, jotka ovat tasan tarkkaan erinomaisen hyviä ja täyttävät kaikki laatuvaatimukset.

Puolustushallinto, ministeriö ja sen johtamat laitokset sekä Puolustusvoimat, on tällä hallituskaudella ryhmitetty suurten uudistusten jälkeen uusiin asemiin. Aluejako ja joukkojen käyttö on päätetty. Mielestäni nyt olisi korkea aika selvittää, oliko tehty puolustusvoimauudistus sellainen, jota tavoiteltiin. Saavutettiinko asetettu tavoite? Jos ei saavutettu, onko syytä korjata putken asentoa? Kuten ministeri Niinistö alustuspuheenvuorossaan totesi, on Puolustusvoimat nyt muutakin kuin vain koulutusorganisaatio. Rauhanajan operatiivista valmiutta on rakennettu myös Maavoimiin. Ennen uudistusta valmiusjoukkojen painopiste oli pääasiassa Ilma- ja Merivoimissa.

Pääluokan panokset ovat nousseet johdonmukaisesti. Ensimmäistä kertaa budjetissa ylitetään nyt 3 miljardia euroa. Siihen on selkeät syyt. Meidän on täytynyt uusia vanhentuvia Merivoimien aluksia, ja tulossa on myös tämän vuosisadan suurin satsaus, Ilmavoimien monitoimihävittäjien hankinta. Myös maamme turvallisuusympäristössä tapahtuneet muutokset ovat vaatineet oman panostuksensa. Tämä näkyy myös lisääntyneenä puolustusyhteistyönä.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

Puolustusvoimat on selviytynyt koulutustehtävistään ja valmiuden ylläpitämisestä kohtuullisesti mutta ei kivutta. Henkilöstövoimavarat toimivat ilman reserviä aivan äärirajoilla. Tähän asiaan on useassa puheenvuorossa viitattu. Tämän takia on erittäin hyvä, että myös ensi vuodelle esitetään 2 miljardia euroa sopimussotilaiden palkkaamiseen, samaan tapaan kuin tänä vuonna. Näin vähennetään kouluttajavajetta, mutta mielestäni se ei ratkaise ongelmaa kokonaan, sillä varusmiespalveluksen suorittanut ei voi heti korvata ammattisotilasta. Vaikka olisi kuinka hyvä ja varusmieskielellä sanottuna noheva varusmies, joka on suorittanut palveluksensa hyvin, ei hän silti korvaa kouluttajana ammattisotilasta ja kouluttamaan koulutettua henkilöä. Asia korjaantuu mielestäni vain lisäämällä Puolustusvoimain virkoja, samalla tavalla kuin poliisipuolellekin.

Myös vapaaehtoista maanpuolustustyötä on tuettava riittävästi, jotta MPK järjestöineen kykenee antamaan Puolustusvoimien reserviläisille sotilaallista koulutusta. Tärkeä on myös MPK:n koulutuspanos nuorille ja naisille valmiuskoulutuksessa. Valiokunnan lisäpanostus MPK:lle on mielestäni tarpeellinen.

Lopuksi: Pioneerikoulutuksen saaneena muistelen kaiholla omaa varusmies aikaani, jolloin saimme koulutuksen myös maahan asennettaviin jalkaväkimiinoiniin. 60 gramman porapatruuna on yllättävän halpa ja tehokas väline suojata kohteita taikka ohjata vihollisen liikkeitä haluttuun suuntaan. Ministeri on monta kertaa pohtinut Ottawan miinakiellosta irtaantumista. Arvoisa puhemies, hyvät kollegat, minä olen tehnyt samoin. — Kiitoksia.

20.09 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Koko Suomen puolustaminen, yleinen asevelvollisuus, reserviläisiin pohjautuvat sodanajan joukot — ne ovat niitä meidän niin sanottuja perusprinsippejamme, joista pitää pitää kiinni. Yleinen asevelvollisuus on ainut tapa, jolla me voimme tuottaa riittävän määrän sodanajan joukkoja. Meillä on varoitavia esimerkkejä lähiympäristöstämme: jos tämä peruskulmakivi murretaan, niin sitä ei takaisin nosteta. Länsinaapurissamme Ruotsissa tästä virheestä opikseen otettiin ja on yritetty palauttaa asevelvollisuutta siinä kuitenkin onnistumatta.

Maanpuolustustahto on yksi keskeinen kysymys, josta puhuttiin MTS:n tutkimuksen jälkeen. Tämä tutkimus on varmasti otettava vakavasti, ja on ehkä syytä miettiä, mistä maanpuolustustahdon lasku johtuu. Ehkä yksi osa sitä on se, että sukupolvet vaihtuvat ja sitä kosketuspintaa siihen sodan jälkeiseen elämään ei enää ole. Kun itse muistelen sitä, kuinka oma mummu kertoi niistä ajoista, miten vaikeaa silloin oli monella eri tapaa, se nosti omalta osaltaan sitä vahvaa isänmaallisuutta. Keskuudessamme oli myös paljon sotaveteraaneja, joita enää on hyvin vähän. Toisin sanoen meidän pitää lapsille ja nuorille pystyä näistä asioista kertomaan, ja koulut ovat tässä aivan varmasti keskeisessä roolissa. Maanpuolustuskasvatusta meidän tulisi meidän lapsillemme ja nuorillemme saada annettua. Hyvä yhteistyökumppani tähän ovat maanpuolustusjärjestöt, jotka tekevät vahvaa aatteellista työtä ja tietysti reserviläisten kenttäkelpoisuutta ylläpitävät, mutta heiltä tulisi vahvasti ja paljon sitä käytännön asiaa, mitä voisimme antaa.

Herra puhemies! Useita isoja hankkeita tällä vaalikaudella on viety eteenpäin tämän hallituksen aikana. On panostettu valmiuteen, kansallista puolustusta on kehitetty monin eri tavoin, meillä on lainsäädäntöhankkeita ollut useita. Yhtenä isona hankkeena on uusi Puolustusvoimien tehtävä kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen. Kansainvälisellä puolella ministeri on laatinut useita kahdenvälisiä puitesopimuksia. EU:n puolustusta on lähdetty kehittämään. Suomi on ollut siinä ytimessä mukana. Naton kumppanuutta on kehitetty. Vapaaehtoinen maanpuolustustyö ottaa aivan uusia askeleita nyt, jähka juuri

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

meille puolustusvaliokuntaan tullut laki etenee ensi vuoden puolella. Materiaalihankintoihin on panostettu niin Maavoimien osalta, Merivoimien Laivue 2020:n osalta, kun se valmistuu, ja on lähdetty valmistelemaan Ilmavoimien HX-hanketta, joka tulee olemaan meidän mittavin ja suurin hankkeemme Suomen puolustuksen historiassa.

Nämä on kaikki otettu huomioon suunnitteluissa ja myöskin määrärahoissa, ja ensi vuoden budjetti osaltaan viittaa siihen. Menemme yli 3 miljardin euron, tarkalleen ottaen 3,138 miljardia euroa. Siinä on lisäystä tähän kuluvaan vuoteen 266 miljoonaa euroa. Eli vahva toiminta tarvitsee määrärahat, ja ne pitää saada, vaikka tiukkaa olisikin.

Herra puhemies! Tehtävää on ja haastetta on. Kun puhutaan näistä isoista hankinnoista, niillä mennään ensi vuosikymmen. Se tarkoittaa sitä, että usean hallituksen kädet ovat niihin sidottuja, ja sen vuoksi onkin hyvä, että niitä on parlamentaarisesti edistetty. Ja lähes tulkoon kaikki puolueet ovat sitoutuneet siihen, että meidän Hornet-kalustomme uusitaan. Tullaan hankkimaan 64 hävittäjää, joiden arvo on 7—10 miljardia euroa, plus tietysti siten elinkaarikustannukset, kun nämä nyt vähintään 30 vuodeksi hankitaan.

Haastetta tuo tämä niin sanottu JTS-miljardi, jolla julkisen talouden menoja sopeutetaan. Toteutuessaan se tulisi kumulatiivisesti vaikuttamaan vuonna 29 noin 50 miljoonan euron verran, eli sen verran, mitä on nyt valmiuteen laitettu, ja tämä on tietysti asia, joka on pakko tarkastella uudelleen, ja uskonkin, että tämä on seuraavien hallitusneuvotteluiden pöydällä. Jotta kaikki nämä, mitä me puolustukseemme tarvitsemme, turvallisuuteemme tarvitsemme, pystytään toteuttamaan, niin se vaatii meillä määrärahakysymyksiä.

Herra puhemies! Maanpuolustus on yhteinen asiamme, ja se tulee varmasti tätä salia yhdistämään jatkossakin. Kiitän hyvistä keskustelusta, mitä olemme yhdessä käyneet.

20.14 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kuten puolustusministeri totesi, maanpuolustuksellista tarvetta ei ole siihen, että koko ikäluokka suorittaisi asepalveluksen. Maanpuolustuksellinen tarve sen sijaan on sille, että Puolustusvoimat saa parhaat mahdolliset kyvyt käyttöönsä. Siksi kutsuntojen ulottaminen myös naisiin olisi perusteltua. Kutsunnoissa naiset saisivat oikeaan aikaan, oikeassa elämänvaiheessa, tiedon mahdollisuudesta suorittaa vapaaehtoinen asepalvelus. Olisi Suomen puolustuskyvyn etu, että saamme parhaat mahdolliset kyvyt käyttöön. Nimittäin varusmiespalveluksessa pärjääminen ei riipu sukupuolesta, vaan ennen muuta yksilöllisistä kyvyistä, motivaatiosta ja koulutuksesta.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että puolustuksen ylläpidon kehittämisessä painotetaan kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittämistä, käytöstä poistuvien suorituskkykyjen korvaamista sekä tiedustelua, kyberpuolustusta ja kaukovaikuttamista. Kehitys tehdään siten, ettei mahdolliselle sotilaalliselle liittoutumiselle muodostu käytännön esteitä. Talousarvioesityksen lisäys johtuu pääosin Merivoimien Laivue 2020 -hankkeen vuoden 2019 rahoitusosuudesta, joka on 260 miljoonaa euroa, ja hallitusohjelmaan kirjatusta parlamentaarisen selvitysryhmän raportin mukaisesta lisäyksestä puolustusmateriaalihankintoihin, joka nousee kuluvalle vuodelle myönnetystä 110 miljoonasta 130 miljoonaan euroon.

Parlamentaarisen työryhmän merkityksestä täällä salissa jo aiemmin puhuttiinkin. Sain siinä ryhmässä viime kaudella olla mukana, ja pidän parlamentaarista työskentelytapaa puolustusta koskevissa asioissa erittäin perusteltuna. Parlamentaarisen selvitysryhmän työ puolustuksen määrärahojen osalta on osoittautunut erittäin tulokselliseksi ja vaikuttavaksi tavaksi sopia puolustuksen resursoinnista. Pidän hyvänä, että jatkossakin puolustuksen ratkaisuksista löydetään yhteisymmärrys, joka ylittää yli vaalikausien, koska ratkaisut ovat hyvin pitkäjänteisiä ja edellyttävät siksi sellaisia linjoja, jotka eivät vaihdu hallituskausittain.

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

20.18 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tänään on käyty hyvää keskustelua tästä puolustuksen hallinnonalan budjetin kehittymisestä. Varmasti kaikki puolueet voivat pääasiassa pitää hyvänä sitä, että puolustusbudjetti tosiaan nousee ensimmäistä kertaa ensi vuonna yli 3 miljardin euron, ja tällä varaudutaan myös erilaisiin turvallisuushuihin niin puolustuslalla kuin yhteistyössä muitten viranomaisten ja yhteiskunnan kanssa.

Tietysti erityisen hyvää on, että maanpuolustusjärjestöille lisätään resursseja. Erityisesti vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen rooli kasvaa kansalaisille kokonaisturvallisuuden turvallisuustaitoja antavassa koulutuksessa, ja on hyvä, että resursseja vahvistetaan myös siltä osin. On myös erittäin tärkeää, että Puolustusvoimien henkilöstöön näitä resursseja lisätään, niin että voidaan lisätä ammattisotilaita palkata ja myös sopimussotilaita lisätä. Varusmieskoulutukseen tarvitaan ehdottomasti lisää kouluttajia ja väkeä, jotta henkilöstö ei uuvu näissä tehtävissään.

Erityisen hyvää on myös, että varusmieskoulutusta kehitetään. Parhaillaan Koulutus 2020 -ohjelman puitteissa panostetaan niin fyysisen koulutuksen kehittämiseen kuin myös henkisen kriisinsietokyvyn, niiden taitojen, kehittämiseen varusmiehille ja myöskin erilaisiin materiaalityökaluun ja mennään kohti muitten maitten malleja, joissa voidaan yksilölliset tarpeet huomioida niin, että jokainen pystyy suoriutumaan palveluksesta mahdollisimman hyvin ja myös sitten mahdollisen sodanajan aikana toimimaan, niin ettei se aikaakaan näistä materiaaleista jää kiinni.

Arvoisa puhemies! Oikeastaan laajemmin tähän maanpuolustustahtoteemaan ja siihen, miten meidän koulutusta maanpuolustuksessa tulisi kehittää tämän osalta. Miten me voimme varmistaa, että maanpuolustustahto myös pysyy korkealla Suomessa? Suomi on tunnettu siitä, että meillä on poikkeuksellisen korkea maanpuolustustahto myös nuorten ikäjoukossa, mutta tämä kehitys ei ole itsestään selvää. Maanpuolustustahtoon osalta keskeistä on, kokevatko ihmiset maan puolustamisen arvoiseksi ja minkälaisia valmiuksia he saavat maanpuolustuksen toteuttamiseen tarvittaessa. Turvallisuusympäristömme on tunnetusti myös muuttunut, ja haluamme olla varautuneita eri tilanteisiin. Siksi lainsäädäntöämme on tällä kaudella kehitetty poikkeuksellisen paljon Puolustusvoimien valmiuden ja kokonaisturvallisuuden kehittämiseksi.

Jokainen suomalainen on maanpuolustaja. Suomen perustuslain mukaan jokainen on myös maanpuolustusvelvollinen. Valtio ei siitä huolimatta tarjoa vielä maanpuolustuskoulutusta kaikille Suomessa. Nämä seikat ovat ristiriidassa keskenään. Tällä hetkellä valmiudet maanpuolustukseen ja kriisin ajan oloihin ja niissä toimimiseen annetaan vain miehille, tai oikeastaan vain osalle miehistä, ja hyvin pienelle osalle naisista. Tutkimusten mukaan, muun muassa MTS:n tutkimuksen mukaan, Suomessa erityisesti juuri naiset kokevat kuitenkin turvallisuustaitonsa kriisioloissa puutteellisiksi. Toimintaympäristön muutos korostaa yhteiskunnan kriisinsietokykyä, ja siksi on varmistettava, että koko ikäluokalle annetaan riittävät valmiudet toimia poikkeustilanteissa eikä naisten voimavaroja jätetä yhteiskunnassamme käyttämättä. Kansallista koulutustarjontaa onkin ylläpidettävä ja jopa lisättävä turvallisuustaitojen tarjoamisessa.

Maanpuolustusjärjestöt ovatkin tehneet tässä oman sarkansa ja kouluttaneet merkittävän määrän myös vapaaehtoisesti koulutautuvia naisia. Kysyntää koulutuksiin on selvästi enemmän kuin kursseille voidaan kuitenkaan ottaa. Meidän tulisikin ottaa kappia laajemmin tähän selvään tarpeeseen, saada useammalle taidot toimia, kun jotain sattuu.

Koko ikäluokan nuorille tulisikin tarjota yleiset turvallisuustaidot viimeistään toisella asteella osana koulujen opetusta yhteistyössä viranomaisten, maanpuolustusjärjestöjen ja

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

muiden vapaaehtoisten toimijoiden kanssa. Tarjotulla turvallisuuskurssilla olisi olennaista oppia toimimaan esimerkiksi sähköjen katketessa tai ympäristökriisin tai muun poikkeavan tilanteen sattuessa. Turvallisuuden perustaidot vahvistaisivat jokaisen kansalaisen kriisinsietokykyä luonnonkatastrofin, kyberhyökkäyksen tai muun poikkeustilanteen varalta. Olemme tätä asiaa nostaneet esiin myös puolustusvaliokunnassa.

Arvoisa puhemies! On puhuttu paljon myös kutsuntojen laajentamisesta kaikille naisille ja miehille. Pelkät kutsunnat eivät kuitenkaan lisää valmiutta, olennaista on itse toiminnallisen koulutuksen mahdollistaminen. Myös itse kutsuntatilaisuutta on kehitettävä kohti tulevaisuuskutsuntoja, mitä keskusta on esittänyt.

En myöskään kannata pakollista asepalvelusta kaikille. On tärkeää, että säilytämme yleisen asevelvollisuuden mutta kehitämme varusmiespalvelusta kohti kansalaispalvelusta, jossa siis yleinen asevelvollisuus säilyy mutta jossa kokonaisturvallisuuden tehtäviin tarjotaan koko ikäluokalle, kaikille, tietyt tehtävät ja valmiudet.

20.23 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua tämän hallituksen aikaansaannoksista. Täytyy todeta itekin, että kyllä tämä on Puolustusvoimille ja suomalaiselle turvallisuudelle ollut hyvä ja myönteinen hallitus, koska on aika haasteellisissa hetkissä pystytty parantamaan Puolustusvoimien kalustotilannetta ja henkilöstötilannetta, vaikka tämä henkilöstön lisäys nyt ei olekaan kuin tuon 100 henkilötyövuotta, mutta se on kuitenkin myönteinen asia tässä vaiheessa. Täällä kerrottiin jo, että ensimmäistä kertaa budjetti menee yli 3 miljardin. Se on myös historiallista, ja siksi näen, että tämä on ollut kyllä Puolustusvoimille myönteinen ja hyvä hallitus.

Parlamentaarisen valmistelun merkitystä täällä on kovasti korostettu. Itsekin näen sen tarpeelliseksi ja oikeastaan ainoaksi vaihtoehdoksi, kun mietitään, miten Puolustusvoimia tulevaisuudessa kehitellään. Onko siinä sitten asevelvollisuuskeskustelu, mikä äskeisessä puheenvuorossa tuli hyvin kuvatuksi, mitä sille tulevaisuudessa täytyy tehdä, onko sitten kyse asehankinnoista taikka mistä — kaikissa näissä on syytä olla parlamentaarinen valmistelu takana. Puolustustahtoa kyllä suomalaisilla riittää, kun vain pidämme maamme puolustamisen arvoisena. Siinäkin mielessä näkisin, että asevelvollisuuden kehittäminen on yksi asia, mistä pitää sitten myös käydä hyvä ja laaja keskustelu.

Senaatti-kiinteistöt on puhuttanut täällä monessa puheenvuorossa. Itse koen myös niin, että Senaatti-kiinteistöjen tulevaisuudesta pitää ensi vuonna ja viimeistään ensi hallitusneuvotteluissa käydä reipas keskustelu, mikä on sen tilanne. Ei voi olla näin, että kaikilla näillä julkisilla toimijoilla, niin sisäasiainministeriöllä kuin puolustusministeriölläkin, hallinnonalan rakennukset vievät 10 prosenttia tai enemmän budjettivaroista ja näin ollen toimintaan jää aivan liian vähän rahaa. Toivon, että tulevissa hallitusneuvotteluissa päästään näissä asioissa eteenpäin.

Reserviläisten merkitystä ja maanpuolustusjärjestöjen merkitystä ei koskaan ylikorosteta. Itsekin haluan nostaa omassa puheenvuorossani heidän merkityksensä. Heillä on merkitystä, kun maanpuolustustahdosta on kysymys, mutta myös tämän yleisen asevelvollisuuden kannalta. Reserviläistoiminta tarjoaa monta hyvää vaihtoehtoa suomalaisille vapaaehtoistoimintaan, ja näin ollen saadaan kolmannen sektorin toimijoitakin mukaan tähän joukkoon.

20.26 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Yleinen asevelvollisuus, laaja, säännöllisesti kertausharjoitettu reservi, ajantasainen varustus sekä moitteettomasti toimi-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

va yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa mahdollistavat koko maan puolustamisen uskottavalla tavalla.

Yhdyn niihin näkemyksiin, että kutsuntoihin pitäisi kutsua sekä naiset että miehet. Kutsuntoja tulisi kehittää niin sanottujen tulevaisuuskutsuntojen suuntaan. Niissä nuori, myös jokainen nuori nainen, voisi käydä asevelvollisuuteen liittyvien kysymysten ohella läpi opintotilanteeseensa, terveydentilaansa ja tulevaisuuden suunnitelmiinsa liittyviä asioita yhdessä eri alojen ammattilaisten kanssa. Toki tämä vaatisi lisää resursseja, kuten ministeri äsken totesi. Tulevaisuuskutsunnoissa voidaan tarkistaa nuorisotakuun tavoitteeseen eteneminen. Se, että jokaisella nuorella on näkymä tulevaisuuteen, mielekäs polku ja välineet edetä kohti koulutusta ja työtä. Tulevaisuuskutsunnoissa voidaan viimeisen kerran tavoittaa koko ikäluokka.

Itse olen sellaista ikäluokkaa, että minulla ei ole ollut mahdollisuutta suorittaa vapaaehtoista asepalvelusta. Siitä huolimatta minullakin tulee olla rooli ja osaaminen poikkeustilanteissa. Kokonaisturvallisuusosaamiseen on syytä panostaa Suomessa. Minä haluan kiittää eduskuntaa siitä, että olen saanut mahdollisuuden käydä valtakunnallisen maanpuolustuskurssin jo aikaisemmin suoritettujen alueellisten kurssien lisäksi. Niistä on ihan selkeästi ollut hyötyä tämän työn tekemiseen.

20.28 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Suomen sitoutuminen Ottawan jalkaväki-miinat kieltävään sopimukseen vuonna 2011 oli suuri virhe. Suomi on alueeltaan laaja ja väkimmäältään pieni sotilasliittoihin kuulumaton maa, jolle jalkaväki-miinat ovat tärkeä osa koko maan puolustusta.

Perusteluna sopimukseen liittymiselle on käytetty miinojen vastuutonta kylvämistä, jota on viime vuosikymmeninä tapahtunut joissain aseellisissa konflikteissa, lähinnä kehitysmättömissä maissa. Suomen sodista ja rauhanajan harjoituksista on se vankka kokemus, että Puolustusvoimien asettamien miinoitteiden sijainnit on kirjattu ja tunnettu tasan tarkaan. Siviiliuhreja meille on koitunut lähinnä natsi-Saksan Lappiin tahallaan kylvämistä miinoista.

Jalkaväki-miinoja korvaavaa yhtä tehokasta, edullista ja vähäriskistä ratkaisua ei ole. Etälaukaistavat räjähteet ja muut vaihtoehtoiset järjestelmät asettavat käyttäjänsä aivan toisenlaiseen asemaan ja riskiin kuin miinojen kanssa. Lisäksi meillä on pitkä maaraja sellaisen valtion kanssa, joka ei ole tehnyt omaehtoista heikennystä armeijansa suorituskykyyn sitoutumalla Ottawan sopimukseen. Kriittisiä ääniä sopimusta kohtaan onkin kuulunut hallituksen riveistä ja jopa Puolustusvoimien ylipäälliköltä, jonka mukaan sopimus ei kriisitilanteessa enää päde.

Olemme oppositiossa tukemassa tätä kriittistä ääntä. Perussuomalaiset puolustusvaliokunnan jäsenet, allekirjoittanut ja edustaja Raatikainen, ovatkin esittäneet toimenpideoitteella, että Suomi irtaantuu Ottawan sopimuksesta.

20.30 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi on pinta-alaltaan valtavan iso maa verrattuna Keski-Euroopan lähes mihin tahansa valtioon, ja sen puolustaminen varmaan vaatii meiltä erittäin hyvää valmistautumista ja ennen kaikkea paikallisjoukkojen koulutusta niin, että koko maa tulee puolustetuksi. Olen useaan otteeseen sanonut, että olen hieman kadehtinut Puolustusvoimien oppirakennelmaa, doktriinia, joka sanoo, että maata puolustetaan sen jokaisella neliöllä. Olisi hyvä, jos tämä samainen doktriini otettaisiin käyttöön valtionhallinnossa niin, että jokainen neliö tässä maassa on yhtä arvokas ja

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

saataisiin näin ollen pikkuisen tuota säpinää muuanne kuin suurkaupunkeihin. Mutta se on toinen tarina se, ja se ei tämän pääluokan yhteydessä kyllä ratkea.

Kävin tuossa oman työhuoneeni rauhassa hieman tutkimassa lakia Suomen puolustusvoimista, niin ajattelin tuossa itsekseni, että puolustusvoimista annetun lain 2 §:ään pitäisi lisätä 5 kohta, jossa lukisi, että maksetaan sellaista vuokraa, jolla ei ole mitään tolkkua. Se voisi olla sen 2 §:n 5 kohtana ihan selvästi.

Esimerkiksi perustuslakivaliokunta on nyt käsittelemässä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista ja sitä koskevia lakeja, ja siellähän on käyty paljon keskusteluja siitä, pitäisikö meidän notifioida tämä uusi lakiesitys vai eikö pitäisi. No, se keskustelu jääköön sinne. En ota siihen kantaa sen enempää. Mutta samaan aikaan me keskustelemme taloudellisuudesta suuria, suuria keskusteluja tässä salissa. Esimerkiksi viittaa nyt siihen veteraanilisän leikkaukseen, muistaakseni 64 senttiä. Siitä käytiin valtava meteli. Aivan oikein, että siihen puututaan ja se hoidetaan pois päiväjärjestyksestä. Niin sen pitääkin olla. Mutta sitten me tämmöisiä valtavia miljoonia hukkaamme tämmöisiin järjettömiin kiinteistöbisneksiin ihan silmää räpäyttämättä Senaatti-kiinteistöjen kautta.

Erään Rajavartiolaitoksen virkamiehen kanssa keskustelin eräällä Suomen paikkakunnalla viime kesänä reissussa ollessani. Tapasin hänet yllättäen siellä heidän torillaan, kahvilla olimme. Hän totesi semmoisen ongelman heillä olevan, kun heillä on Senaatti-kiinteistöt myös isäntänä, että heillä on huonokuntoiset toimitilat ja heillä on nyt suunnittelu menossa, että Senaatti-kiinteistöt korjaisivat ne kuntoon, ja sitten heidän työympäristönsä toimistohenkilöstön ja koko muun henkilöstön osalta paranisi olennaisesti. Mutta ongelma on se, että sitten kun ne korjattaisiin, vuokra nousee niin korkeaksi, että he eivät pysty olemaan siellä. Onkohan tämä nyt ihan täysjärkisen hommaa tällainen menettely, että pelätään korjata ja ollaan huonossa rakennuksessa ja sen jälkeen, kun pitäisi korjata, niin ei pystytä niissä olemaan. Olen joskus lukenut kirjan hölmöläisistä, niin tämä pikkuisen muistuttaa sitä, kun tällaista touhua tässä maassa tehdään. Kyllä tähän pitäisi minun mielestäni nyt jonkun puuttua. Muistan, että tarkastusvaliokunta jossakin lausunnossaan... Se pitää kaivaa esille, tietopalvelu varmaan siinä auttaa.

Mutta toivoisin nyt, arvoisa puhemies, että tähän asiaan vihdoinkin ja viimein puututtaisiin. Tästä on niin moni ihminen minulle puhunut, että toivoisin, että tässä asiassa ruvettaisiin jonain päivänä toimintaan.

20.33 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen puolustusjärjestelmän, Suomen puolustusratkaisun uskottavuus koostuu Suomen nauttimasta laajasta kansainvälisestä luottamuksesta, puolustusjärjestelmämme ennakoivasta toimintatavasta, ajanmukaisesta kalustosta ja maanpuolustustahdosta ja sitä ylläpitävästä reserviläistoiminnasta. Ja on ilo huomata näiden osa-alueiden kattava huomioiminen valtion ensi vuoden talousarviossa.

Puolustusministeriön talousarvioehdotus omasta pääluokastaan vuodelle 2019 on todellakin yli 3 miljardia 100 miljoonaa euroa, mikä on lähes 300 miljoonaa enemmän kuin kulvana vuonna, ja korotuksen myötä puolustusministeriön pääluokan menojen osuus todella kasvaa, ehkä jopa historiallisestikin. Näin voisi todeta. Tämä korotus on todellakin tässä kokonaistarkastelussa erittäinkin tarpeellinen, sillä ensi vuonna alkavat Laivue 2020 -hankkeen kustannukset, ja hankkeella tosiaan korvataan merivoimien käytöstä poistuvaa kalustoa ja ylläpidetään suorituskykyä. Muutoinkin kalusto-, varuste- ja materiaalitasoa tulee ylläpitää ja päivittää vastaamaan tämän päivän ja tulevaisuudenkin tarpeita. Tästä

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

emme onneksi ole nyt tinkimässä, vaikka tarvetta olisikin paljon suuremmalle uudistamiselle.

On huolestuttavaa, että asevelvollisten kouluttajien henkilöstöresursseissa on havaittu tiettyä riittämättömyyttä. Mutta sitä on kuitenkin onnistuttu paikkaamaan ja siihen on nyt löydetty myöskin lisämäärärahaa, jotta pystytään muun muassa toimintavalmiutta paremmin ylläpitämään ja asevelvollisia kouluttamaan sekä myös uusia suorituskykyä ylläpitämään ja kehittämään.

Suomihan tunnetaan maailmalla kansainvälisenä vastuunkantajana, rauhan puolestapuhujana ja turvaajana, ja tästä meidän on kyllä syytä pitää kiinni myös tulevaisuudessa. Olemme osa tätä globaalia maailmaa, ja tästä meidät hyvin tunnetaan. Tällä hetkellä Suomen sotilaallisen kriisinhallinnan painopisteet ovat Libanonissa, Irakissa ja Afganistanissa, ja meillä tulee jatkossakin olla valmius lähettää joukkokokoonpanoja tällaisiin operaatioihin silloin, kun se on rauhan ylläpitämiselle välttämätöntä ja Suomen puolustuspoliittisen ratkaisun kanssa linjassa. Totta kai nämä kaikki resurssit ovat niukkoja myöskin näiltä osin, mutta ne ovat arvokas maiden välinen yhteistyömuoto. Ne myöskin tarjoavat Puolustusvoimien kantahenkilökunnalle sekä myös reserviläisille mahdollisuuden ylläpitää ja kehittää omia tietotaitojaan näissä tehtävissä ja hankkia arvokasta kokemusta.

Tärkeällä reserviläistoiminnalla ja vapaaehtoisella maanpuolustustoiminnalla pystymme ylläpitämään ja päivittämään reserviläistemme tietotaitoa nopeasti muuttuvassa globaalissa yhteiskunnassa, jossa turvallisuuden uhkatekijätkin ovat muuttuneet jo hetken aikaa varsin nopeasti. Reserviläistoiminta ja vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta kasvatavat vastuulliseen ja harkittuun joukkueen johtamiseen, toimimiseen sekä myöskin käytännön sotilaallisiin taitoihin, mikä on yhteiskunnallinen vahvuutemme. Ja on tärkeää, että nämä suunnitteilla olevat muutokset vapaaehtoisen maanpuolustuksen uudelleenjärjestelystä eivät vaikuta kielteisellä tavalla esimerkiksi MPK:n ja sen jäsenjärjestöjen toimintaedellytyksiin. Reserviläistoiminnan ja vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan edellytyksien turvaaminen ja mahdollistaminen taloudellisin resurssein merkitsevät todella paljon puolustusjärjestelmämme uskottavuudelle, sen kehittämiselle ja maanpuolustustahdollemme.

Olen luottavainen, että tällä talousarvioehdotuksella mennään hyvään suuntaan ja pystytään ylläpitämään puolustusjärjestelmämme uskottavuutta sekä suorituskykyä ja myöskin maanpuolustustahtoa kehittävään, toivon mukaan hyvään suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Hakanen ennätti vielä väliin. — Olkaa hyvä.

20.38 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä tulin takaisin paikalleni, ja ajattelin, että käytän lyhyen puheenvuoron täältä paikalta. — Kuuntelin edustaja Parviaisen puheenvuoroja, ja haluan tarkentaa omaa puheenvuoroani myös siltä osin, että puhuin kansalaispalveluksesta ja koko ikäluokan kutsunnoista. Mielestäni edustaja Parviainen toi äsken hienolla tavalla yhden asian, joka meidän pitää painaa syvälle mieleemme, kun aletaan valmistelevaan koko ikäluokan kutsuntoja ja kansalaispalvelusta. Edustaja Parviainen sanoi, että on ehkä viimeinen hetki, kun saadaan koko ikäluokka kerralla koolle — ehkä viimeinen hetki, kun saadaan koko ikäluokka kerralla koolle. Tämä mielestäni kannattaa painaa syvälle mieleen ja aloittaa siltä pohjalta myöskin yhteiskunnallisen syrjäytymisen estokampanja sillä tavalla, että me saamme ne nuoret vielä siinä iässä yhteiseen pöy-

Budjetin alikohta PTK 133/2018 vp

tään ja yhteiseen auditorioon kuuntelemaan, mitä Suomen puolustusvoimilla on tarjota vapaaehtoisuuden kautta, mitä eri kansalaisjärjestöillä on tarjota vapaaehtoisuuden kautta, ja näin saataisiin aktivoitua nuoret erilaisten toimintamallien ja opin äärelle, toteuttamaan itseään, harjoittamaan ja menemään vähän oman mukavuusalueen ulkopuolelle ja sitä kautta olemaan tulevaisuudessa yksi vahva lenkki huoltovarmuuden ylläpitämisessä, kriisi kuin kriisi. Se voi olla sellainen, että tarvitaan vain osan taitoja, mutta nuoret olisivat kuitenkin sitten jollakin tavalla siinä kriisinhallintataidossa ja -kyvyssä kiinni, jolloin voitaisiin oikeasti sitten kansakuntana viedä ikäluokasta toiseen kriisivalmiutta ja huoltovarmuuden ylläpitoa.

Tämä on äärimmäisen tärkeää siltäkin osin, että me emme saa tänä päivänä kutsuntoihin vapaaehtoisesti nuorista varmastikaan muita kuin ne ihan aktiivisimmat. Mutta sitten kun nuori ikäluokka kokonaisuudessaan kutsutaan tilaisuuteen, se on niin kuin joukkoliikummista sillä tavalla, että siinä mennään ihan samalla tavalla kuin mennään sählyharjoitukseen taikka mennään nuorisodiskoon. Elikkä tämä on sellainen juttu, että meidän pitää tässä huomioida se joukon voima ja nuorten verkostoituminen ja sitä kautta löytää lisäarvoa tähän suoritukseen niin, että me saamme tästä merkittävän kansalaispalveluksen — mikä se terminologia sitten onkin. Niin kuin ministeri Niinistö sanoi tänään, niitä kustannuksia tänä päivänä ei pystytä kattamaan, mutta me voimme lähteä tässä liikkeelle kuitenkin hyvin pienellä kustannusrakenteella, kun lähdetään liikkeelle sillä tavalla, että lähdetään vain kutsumaan nuoria koolle ja otetaan kansalaisjärjestöt mukaan ja koetetaan saada sitä kautta vapaaehtoisuuden voimin tätä kriisinhallintaa.

Sitten haluan, herra puhemies, korjata vielä yhden asian, jonka sanoin aikaisemmassa puheenvuorossani, kun kiitin erityisesti ministeriä myös siitä, että henkilöstö on ollut vahvasti mukana, kun Puolustusvoimien tehtäviä on uudistettu. Tämähän ei ihan nyt niin mennyt, kun muistelin kovalevyiltä niitä vanhoja keskusteluja. Siinähan mentiin hieman takamatkalta, ja saatiin henkilöstöjärjestöt kyllä sitten mukaan kun sitä aikansa jumpattiin. Se ei ollut ihan suoraviivainen juttu, mutta kuitenkin pääsivät mukaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.